

Evaluatie Ouderkindcentra Nijmegen

*Een onderzoek naar het bereik en effect van de
Ouderkindcentra in Nijmegen januari-juli 2002*

Bart Tijssen

Afdeling Onderzoek en Statistiek Gemeente Nijmegen/

Katholieke Universiteit Nijmegen

24 oktober 2002

Inhoudsopgave

1	Probleemstelling en onderzoeksopzet	1
1.1	Aanleiding en probleemstelling	1
1.1.1	Inleiding	1
1.1.2	Doelgroep Okc's	1
1.1.3	Doel en reden van dit onderzoek	1
1.2	Uitwerking probleemstelling	2
1.2.1	Geschiedenis van de Okc's.	2
1.2.2	Ondersteuning en functioneren van de Okc's in Nijmegen.	2
1.2.3	Doelen en doelgroepen	2
1.2.4	Pijlers van de Ouderkindcentra	3
1.3	Onderzoeksvragen en onderzoeksopzet.	5
1.3.1	Hoofdvraagstelling	5
1.3.2	Onderzoek met betrekking tot de gemeentelijke beleidsterreinen	6
1.3.3	Onderzoek met betrekking tot de pijlers van het Okc	8
2	Bereik en effect van de Ouderkindcentra in Nijmegen	11
2.1	Okc Mamma Mia (Neerbosch-Oost)	12
2.1.1	Wijkprofiel Neerbosch-Oost	12
2.1.2	Bereik	12
2.1.3	Effect	14
2.1.4	Conclusies	17
2.2	Okc De Paraplu (Hatert)	20
2.2.1	Wijkprofiel Hatert	20
2.2.2	Bereik	21
2.2.3	Effect	22
2.2.4	Conclusies	25
2.3	Okc Mengelmoes (Willemskwartier)	28
2.3.1	Wijkprofiel Nijveld (Willemskwartier)	28
2.3.2	Bereik	29
2.3.3	Effect	30
2.3.4	Conclusies	33
2.4	Okc Sam Sam (Wolfskuil)	35
2.4.1	Wijkprofiel Wolfskuil	35
2.4.2	Bereik	36
2.4.3	Effect	38
2.4.4	Conclusies	41
3	Samenvatting	43
3.1	De Okc's	43
3.2	Probleemstelling	43
3.3	Onderzoeksopzet	43
3.4	Bereik en effecten van de Ouderkindcentra in Nijmegen.	44
3.4.1	Mamma Mia	44
3.4.2	De Paraplu	45

Inhoudsopgave (vervolg)

3.4.3 Mengelmoes	47
3.4.4 Sam Sam	48
3.5 Conclusies	50
3.5.1 Bereik	50
3.5.2 Effecten	50
3.5.3 Aanbevelingen	54

1 Probleemstelling en onderzoeksopzet

1.1 Aanleiding en probleemstelling

1.1.1 Inleiding

In dit onderzoek is onderzocht wat het bereik en effect van de Ouderkindcentra (Okc) in Nijmegen zijn en hoe dit in verhouding staat met de vier pijlers (*zelforganisatie en zelfbeheer, open aanbod, werk wordt betaald en kinderen horen erbij*) waarop de Ouderkindcentra gebaseerd zijn¹. Deze vier pijlers hebben betrekking op verschillende gemeentelijke beleidsterreinen, namelijk opvoedingsondersteuning en jeugdbeleid, multicultureel beleid, arbeid en emancipatie. Alvorens vast te stellen wat het bereik en de effecten van de Okc's zijn, zal eerst worden ingegaan op de vraag hoe de Okc's zijn ontstaan, hoe de organisatie is opgebouwd en wat nu precies zo'n Ouderkindcentrum (ook wel moedercentrum genoemd) inhoudt, aan de hand van het gemeentelijke beleid en de 4 pijlers van de Okc's.

1.1.2 Doelgroep Okc's

De Okc's zijn oorspronkelijk moedercentra, maar in Nijmegen is er voor gekozen het 'Ouder-KindCentra' te noemen. Dit is gebeurd om het OKC niet alleen toegankelijk te maken voor moeders, maar om alle ouders, dus ook vaders, de mogelijkheid te geven erbij betrokken te worden. Een Ouderkindcentrum biedt ouders, vooral in de periode dat ze voor jonge kinderen zorgen, mogelijkheden om zorgtaken en initiatieven richting samenleving en betaald werk te combineren. Omdat de Okc's vanuit de wijken zijn ontstaan verschillen de Okc's nogal wat betreft aandacht voor de doelstelling en de doelgroep. Zo ligt voor het ene Okc de nadruk op de opvoedingsondersteuning, terwijl voor een andere Okc de nadruk ligt op arbeidsparticipatie en emancipatie van vrouwen. Voor de ene activiteit bij het Okc is het 0-6 jarige kind de doelgroep, terwijl bij een andere activiteit de vrouwen de doelgroep zijn. In het algemeen kan worden gezegd dat de (allochtone) ouders in aanpak en attentiewijken in Nijmegen de doelgroep is.² De Ouderkindcentra zijn namelijk gelegen in de wijken Hatert, Neerbosch-Oost, het Willemskwartier en de Wolfskuil. Deze wijken behoren tot de zogenaamde aanpak en attentiewijken. Bij dit onderzoek ligt de nadruk op de ouders met kinderen van 0-6 jaar, maar er wordt ook aandacht besteed aan ouders met oudere kinderen.

1.1.3 Doel en reden van dit onderzoek

In Nijmegen bestaan op dit moment vier Ouderkindcentra. De Nijmeegse Okc's zijn vanuit de wijk ontstaan met steun van *Tandem*. De Okc's kunnen niet bestaan zonder gemeentelijke subsidie. Deze subsidie bedraagt op jaarbasis gemiddeld € 22.689,- per Okc. De financiering per Okc is gemiddeld € 13.613,- in budgetcontract Tandem (voor begeleiding) en € 9076,- via bewonersbudgetten van bewonersverenigingen. Vooralnog zijn de Ouderkindcentra beleidsmatig ondergebracht bij het gemeentelijk opvoedingsondersteuningsbeleid³. Het gemeentelijke (subsidie)beleid is er meer en meer op gericht om doelen en effecten te koppelen aan de gemeentelijke subsidie. Dat houdt in dat het belangrijker wordt geacht activiteiten te subsidiëren dan gehele instanties. Aangezien de gemeente op dit moment nog geen inzicht heeft in de effecten van de Okc's, moet worden uitgezocht wat het effect en bereik van de vier verschillende Okc's in Nijmegen is. Aan de hand van dit onderzoek naar

---

¹ Informatie Ouderkindcentra Nijmegen, Tandem Nijmegen maart 2002

² Informatie Ouderkindcentra Nijmegen, Tandem Nijmegen maart 2002

³ beleidsnotitie opvoedingsondersteuning "opvoeden doe je niet alleen", gemeenteraad Nijmegen 27-02-02

het bereik en de effecten van de vier Okc's in Nijmegen kan worden bekeken op welke wijze en onder welke voorwaarden de gemeente de subsidiëring wil continueren. Het is dus de bedoeling het functioneren van de Okc's te onderzoeken zodat er een beleid kan worden geformuleerd t.a.v. de Okc's.

1.2 **Uitwerking probleemstelling**

1.2.1 *Geschiedenis van de Okc's.*

Het project Moedercentra in Nederland werd midden jaren negentig op initiatief van het Landelijk Centrum Opbouwwerk (LCO) naar een in Duitsland ontwikkeld model opgestart op verschillende locaties. In Nederland zijn er moedercentra in Den Haag, Rotterdam, Amsterdam en Nijmegen, maar ook in andere grote steden. In het geval van Nijmegen zijn de desbetreffende vier bestaande moedercentra (ook wel Okc's genoemd), *De Paraplu* in Hatert, *Mamma Mia* in Neerbosch-Oost, *Mengelmoes* in het Willemskwartier en *Sam Sam* in de Wolfskuil. Verder zijn er nog twee Okc's in oprichting waaronder *Het derde lokaal* in Dukenburg-Noord en een andere in Lindenholt. Alle Okc's zijn vanuit de wijken ontstaan met steun van de Tandem Welzijnsorganisatie Nijmegen.

1.2.2 *Ondersteuning en functioneren van de Okc's in Nijmegen.*

De Nijmeegse Okc's hebben zich verenigd in een stedelijk steunpunt (Platform Okc). Er was in 2001 in Nederland sprake van een Landelijk Netwerk Moedercentra (LNM) waarin zo'n 22 draaiende centra en 20 initiatiefgroepen zijn georganiseerd. Het LNM wordt ondersteund door het Landelijk Centrum Opbouwwerk (LCO) in Den Haag. Omdat het Landelijk Netwerk Moedercentra te grootschalig is geworden is er op initiatief van het LCO het Regionaal Netwerk Moedercentra Oost opgestart. Vanwege de lange afstanden en de hoge reiskosten is het LNM vervolgens opgedeeld in vier gebieden en elk gebied krijgt de ondersteuning van de desbetreffende provinciale steunorganisatie. Nijmegen valt onder de afdeling 'Oost' dat wordt ondersteund door *Spectrum* in Arnhem. De belangrijkste partner van de Okc's in Nijmegen is de welzijnsorganisatie *Tandem*. Zij ondersteunen de Okc's in de dagelijkse praktijk. Per Okc is er een kerngroep die bestaat uit een kleine groep vrouwen met een ID-baan die functioneren als gastvrouw, activiteitenbegeleidster en kinderoppas. Verder maken ook vrijwilligsters deel uit van de kerngroep.

1.2.3 *Doelen en doelgroepen*

Om het functioneren van de Okc's te kunnen toetsen moet er ook in beeld worden gebracht wat nu precies het gemeentelijke beleid t.a.v. Okc's inhoudt. Wat wil de gemeente met de Okc's? Die wensen zijn terug te vinden in de volgende vier relevante gemeentelijke beleidsterreinen: opvoedingsondersteuning en jeugdbeleid, multicultureel beleid, arbeid en emancipatie. Hier volgt een korte weergave van het gemeentelijke beleid op die terreinen.

1.2.3.1 *Het Opvoedingsondersteuning en jeugdbeleid*

De hoofdopdracht voor de afdeling Onderwijs en Jeugd is het ontwikkelen en (doen) uitvoeren van een integraal gemeentelijk onderwijs- en jeugdbeleid. Integraal jeugdbeleid richt zich op het bevorderen van de ontwikkelingskansen van kinderen en jongeren. Voor de gemeentelijke afdeling onderwijs en jeugd betekent dit een beleidsmatige insteek langs drie invalshoeken. Ten eerste het bevorderen van maximale deelname van kinderen en jongeren aan educatieve, sportieve, culturele en andere voorzieningen en activiteiten die bijdragen aan de persoonlijke ontwikkeling. Daarnaast worden groepen kinderen en jongeren (en hun

ouders) waarbij een optimale ontwikkeling naar verantwoordelijkheid dragende volwassenheid niet vanzelfsprekend is, ondersteund en krijgen extra aandacht (Open Wijk Scholen, internationale Schakelklas, opvoedingsondersteuning etc.). Ten slotte dienen kinderen en jongeren die te kampen hebben met problemen die een bedreiging vormen voor hun ontwikkeling extra ondersteuning te krijgen bij het oplossen van deze problemen. Daarbij moet worden gedacht aan inzet van maatschappelijk werk, jeugdzorg, leerplicht en politie. Binnen het gemeentelijk jeugdbeleid speelt socialisatie in de brede zin van het woord een belangrijke rol: voorschools (peuterspeelzalen, kinderopvang), binnenscholen (scholen voor primair en voortgezet onderwijs) en nascholen (buitenschoolse opvang, culturele en sportieve activiteiten). De Open Wijk School is een schoolvoorbeeld van de sleutelpositie die socialisatie inneemt binnen het gemeentelijk jeugdbeleid. Uiteindelijk dient het onderwijs ervoor te zorgen dat er zoveel mogelijk jongeren bij het verlaten van het onderwijs beschikken over een diploma minimaal op het niveau van een startkwalificatie⁴.

1.2.3.2 *Het Multicultureel beleid*

De gemeente Nijmegen heeft aangegeven een activerend allochtonenbeleid tot haar taak te rekenen. De gemeente ziet als speerpunten van dit beleid de bevordering van gelijke kansen en rechten voor allochtonen, een stimulerend onderwijs- en werkgelegenheidsbeleid en een actief beleid ter bestrijding van racisme en discriminatie.

1.2.3.3 *Arbeid*

Het gemeentelijk beleid dat wordt uitgevoerd door SoZaWe legt de nadruk op het bevorderen van arbeidsparticipatie en biedt bescherming van het inkomen van burgers die tijdelijk niet zelf in hun onderhoud kunnen voorzien. Alvorens het recht van uitkering vast te stellen worden klanten bij het aanvragen van een uitkering beoordeeld op hun mogelijkheden tot arbeidsreïntegratie en indien nodig ondersteund bij het vinden van werk. Door werk boven inkomen te stellen, kan bij kansrijke klanten uitkeringsafhankelijkheid worden voorkomen. Regels met betrekking tot inkomensondersteuning worden zo toegepast dat ze waar mogelijk de uitstroomdoelstelling ondersteunen.

1.2.3.4 *Emancipatie*

De gemeente Nijmegen wil door middel van het geven van voorlichting, cursussen en het organiseren van activiteiten, het emancipatieproces van vrouwen en homoseksuele mannen en lesbische vrouwen bevorderen. Nieuwe projecten dienen vooral gericht te zijn op de volgende groepen: vrouwenemancipatie (allochtone vrouwen en lager opgeleide autochtone vrouwen) en homolesbische beleid: lesbische vrouwen, homoseksuele allochtonen en ouderen en jongeren in hun coming-out.

1.2.4 *Pijlers van de Ouderkindcentra*

Moedercentra (Okc's) zijn multiculturele gemakkelijk toegankelijke buurtgerichte accommodaties opgezet door en voor vrouwen op basis van zelfbeheer en onderlinge samenwerking. Bij de activiteiten die in de Okc's worden ontplooid moet onder andere worden gedacht aan een speel-o-theek, kleuterclub, koffieochtenden, computercursussen, interculturele vaardigheden, ROC-cursussen en naaicursussen. Er wordt gewerkt met gastvrouwen die voor hun werk betaald worden. Zij hebben een zogenaamde ID-baan. Dit

---

⁴ Opvoeden doe je niet alleen! Visie gemeente Nijmegen op opvoedingsondersteuning en ontwikkelingsstimulering 2002-2004. Directie Inwoners, afdeling Onderwijs en Jeugd 2001.

heeft tot doel werkloze moeders werkervaring te laten opdoen en zichzelf te ontwikkelen. De vier pijlers van het Moedercentrum-concept houden het volgende in⁵:

1.2.4.1 *Zelforganisatie en zelfbestuur*

In de Okc's hebben de vrouwen het zelf voor het zeggen. Zij bepalen onder andere de sfeer en inrichting, de activiteiten die ze willen uitvoeren, waaraan het geld wordt uitgegeven en wie welke taken op zich neemt. Tandem heeft een belangrijke taak in het proces van groeien naar meer zelforganisatie en zelfbeheer. Zij heeft ook een taak in het bieden van veiligheid, leren participeren en leiding nemen. Hierbij is een groeimodel, waarbij de medewerkers van het Okc ieder jaar meer zeggenschap en verantwoording leren en willen dragen noodzakelijk. Ieder centrum verkeerd in een andere fase van ontwikkeling, hetgeen kenmerkend is voor de golfbeweging binnen de Okc's, betreffende in- en uitstroom van (onbetaalde) medewerksters. Daardoor is er steeds sprake van verschillende niveaus van zelfstandigheid.

1.2.4.2 *Het open aanbod*

De activiteiten en diensten in het Moedercentrum ontstaan vanuit de initiatieven van de (gast)vrouwen zelf. Ze zijn toegesneden op hun belangen en behoeften. Ieder levert prestatie op basis van deskundigheden en interesse. De bedoeling tijdens de open inloop is dat ouders met hun kinderen kunnen binnenlopen wanneer het hun uitkomt. Het is nu zo dat er gemiddeld vier dagen per week activiteiten en cursussen worden gehouden, waarvan één dagdeel bestaat uit een open inloop. Het open aanbod betekent ook, dat er gewerkt wordt aan een open sfeer, de activiteiten een open karakter hebben en de prijs van de activiteiten zo laag mogelijk wordt gehouden.

1.2.4.3 *Werk wordt betaald*

In het Okc staat zichtbaarheid en erkenning van het werk, dat vrouwen uitvoeren, voorop. Dit werk wordt zodanig georganiseerd dat combinatie met zorg voor kinderen mogelijk is. Het Okc kan voor vrouwen een opstap zijn naar ontdekking en verkenning van persoonlijke kwaliteiten, waardoor zij gemakkelijker stappen durven en leren zetten naar vrijwilligerswerk, opleiding, scholing en betaald werk. De Okc betalen hun medewerksters niet uit in geld, maar in dienstverlening door hen gebruik te laten maken van de faciliteiten van het centrum. Daarbij moet worden gedacht aan een scholingsaanbod op maat, het behoud van winstmarge bij de verkoop van zelfgemaakte producten, het bieden van gesubsidieerd werk of een onkostenvergoeding bij onder andere de kinderopvang, catering en het leveren van bijzondere diensten.

---

⁵ Tandem Nijmegen, 'Informatie Ouderkindcentra Nijmegen' (Nijmegen maart 2001)

moeder/kind activiteit pasen 2002

1.2.4.4 *Kinderen horen erbij*

Het Okc wil een brug slaan tussen de binnen- en buitenwereld van ouders en daarom horen kinderen er in het Okc bij alle activiteiten vanzelfsprekend bij. Voor vele vrouwen kan dit drempelverlagend werken. De kinderopvangruimte staat veelal in verbinding met de ontmoetingsruimte of er is een speciaal hoekje voor kinderopvang ingericht. Binnen ieder Okc worden er allerlei vormen van opvoedingsondersteuning georganiseerd, die ingaan op vragen en behoeften van bezoekers en medewerkers.

1.3 **Onderzoeksvragen en onderzoeksopzet.**

1.3.1 *Hoofdvraagstelling*

Omdat de gemeente wil weten hoe de Okc's functioneren en omdat de Ouderkindcentra vanuit de wijken zijn ontstaan en de Okc's onderling nogal kunnen verschillen zal per Ouderkindcentra worden onderzocht welke resultaten er worden behaald. Dit zal worden gedaan aan de hand van de volgende hoofdvraagstelling: wat is het bereik en effect van de Nijmeegse Ouderkindcentra?

Bij "bereik" gaat het om de vraag hoeveel leden van de doelgroep door een Okc bereikt worden, hoeveel leden er meedoen aan een activiteit. Om het bereik van de Ouderkindcentra te kunnen meten is eerst het aanbod van cursussen en activiteiten die daar plaatsvinden geïnventariseerd en geanalyseerd. Er is bekeken wie er deelnemen aan de cursussen en activiteiten en welk aantal mensen eraan deelneemt. Het is daarbij de vraag of er veel verschillende mensen deelnemen of vaak dezelfde. Daarom is er gekeken naar de achtergronden van de participanten. Daarbij is onder andere gevraagd (in de vragenlijsten) naar de leeftijd, burgerlijke staat, nationaliteit, woonplaats en het geslacht, het aantal kinderen en de leeftijd van die kinderen en het opleidingsniveau.

Bij "effect" gaat het om de resultaten die een Okc behaalt. Die resultaten moeten geboekt worden binnen de beoogde doelen. De doelen van het Okc zijn enerzijds te vinden in de vier pijlers (zelforganisatie en zelfbestuur, open aanbod, werk wordt betaald én kinderen horen erbij) waarop zij berusten en anderzijds zijn zij te vinden binnen de vier gemeentelijke

beleidsterreinen (Emancipatie, Arbeid, opvoedingsondersteuning en multicultureel beleid). Daar de Okc's onderling nogal verschillen is het nodig om uit te zoeken hoe de Okc's invulling geven aan de pijlers. Er zal dus moeten worden bekeken hoe er invulling wordt gegeven aan zelforganisatie en zelfbestuur, wat voor hen 'open aanbod' inhoudt, of het werk dat wordt gedaan betaald wordt en hoe de kinderen erbij betrokken zijn. Op dit gedeelte zal later uitgebreider worden teruggekomen. Naast het terugkoppelen naar de pijlers is het ook gewenst een terugkoppeling te maken naar de gemeentelijke beleidsterreinen die betrekking hebben op het Okc. Wat doet het Okc op het gebied van emancipatie, arbeid, opvoedingsondersteuning en multiculturele ontwikkeling. Hieronder wordt uitgebreid op de doelen ingegaan.

1.3.2 *Onderzoek met betrekking tot de gemeentelijke beleidsterreinen*

1.3.2.1 *Emancipatie*

Onder emancipatie moet worden verstaan het bevorderen van zelfstandigheid en eerlijkere maatschappelijke verhoudingen. Het effect zou dus moeten zijn dat de vrouwen zelfstandiger kunnen werken en leven én dat zij gelijkwaardig worden behandeld of in ieder geval het gevoel hebben dat dit het geval is. Concrete resultaten zouden kunnen zijn het volgen van een studie of opleiding of het vinden van een baan. Op het gebied van het emancipatiebeleid is het van belang te weten welke activiteiten en cursussen de vrouwen volgen. Het is dus van belang uit te zoeken welke cursussen en activiteiten direct en indirect te maken hebben met dit terrein. Het succes van het Okc omtrent het emancipatiebeleid is mogelijk af te meten aan de participatiegraad, maar ook aan de mening en waardering van de participanten. Om te kunnen meten wat het resultaat of effect is van de cursus, zal de deelnemer worden gevraagd of zij het gevoel heeft dat de cursus, of activiteiten bij het Okc, haar houding t.o.v. anderen heeft veranderd. Bij zo'n verandering moet worden gedacht aan een groter zelfvertrouwen in de omgang met anderen of een andere rollenverdeling in haar huishouden. Zijn de vrouwen zelfstandiger geworden of hebben zij bijvoorbeeld vervolg gegeven aan de cursus door het volgen van een opleiding of het vinden van een baan? Met deze informatie kunnen uitspraken worden gedaan over de effecten van het Okc op dit terrein.

1.3.2.2 *Arbeid*

Onder het kopje 'arbeid' moet worden verstaan de bevordering van de arbeidsparticipatie en arbeidsreïntegratie met als doel de uitkeringsafhankelijkheid te verkleinen. Het effect zou dus moeten zijn een verhoogde deelname van deelnemers en gastvrouwen aan het arbeidsproces of tenminste een vergrootte kans op arbeidsparticipatie en arbeidsreïntegratie. Op het gebied van het beleid omtrent *arbeid* is het dan van belang te weten welke cursussen en activiteiten in directe relatie staan met dit terrein. Dit vraagt om een inventarisatie van het cursus- en activiteiten aanbod en een weergave van de inhoudelijke aspecten van de cursus en activiteiten. Een hoge participatie draagt bij aan het effect van het Okc, maar het is ook belangrijk te vragen of zij(de deelnemer) het gevoel heeft dat zij haar kansen op de arbeidsmarkt door de cursus heeft vergroot. Heeft zij voor haar gevoel iets aan de cursus gehad, én heeft het ergens toe geleid, namelijk een actievere rol op de arbeidsmarkt of een baan.

1.3.2.3 *Opvoedingsondersteuning*

De gemeente Nijmegen ziet als taak om de ontwikkeling van alle Nijmeegse jeugdigen en de opvoeding door ouders optimaal te ondersteunen en te stimuleren⁶. Dit houdt dus in dat kinderen zoveel mogelijk moeten deelnemen aan educatieve, sportieve, culturele en andere voorzieningen en activiteiten die bijdragen aan hun ontwikkeling. Ook de opvang die door het Okc wordt aangeboden gedurende de activiteiten behoort tot de opvoedingsondersteuning. Om de opvoedingsondersteuning te onderzoeken zal moeten worden bekeken welke cursussen en activiteiten er vanuit het Okc plaatsvinden die de opvoeding ondersteunen. Ook zal moeten worden gekeken gedurende welke activiteiten er opvang wordt geboden. Om het effect te 'meten' moet worden onderzocht hoe de deelnemers de cursussen en activiteiten ervaren en of deze resultaat hebben gehad. Bij deze resultaten moet worden gedacht aan een veranderde houding of gedrag t.o.v. de opvoeding van de kinderen. Heeft men bijvoorbeeld het idee beter met de problemen omtrent de opvoeding om te kunnen gaan? Verder kan bij hen worden nagegaan wat zij van de kwaliteit van de geleverde diensten van het Okc vinden. Deze informatie zal bijdragen een correct beeld te krijgen van het effect van de opvoedingsondersteunende activiteiten en cursussen vanuit het Okc.

Multicultureel vrouwenfeest juni 2002.

1.3.2.4 *Multicultureel beleid*

Het is de bedoeling van het multiculturele beleid om allochtonen gelijke kansen en rechten te geven én hen te stimuleren in hun zoektocht naar werk en het volgen van een opleiding. Verder is het de bedoeling dat er actief wordt opgetreden tegen racisme en discriminatie. Het effect hiervan zou kunnen zijn dat er meer begrip is voor elkaars cultuur en meer onderlinge betrokkenheid.

De participatiegraad van allochtone en autochtone vrouwen is natuurlijk al een indicatie van het effect van het Okc en de cursussen en activiteiten die daar plaatsvinden. Het is echter onvoldoende om alleen daarmee uitspraken te doen over het daadwerkelijke effect van het Okc wat betreft het multiculturele beleid. Daarvoor is het ook nodig de deelnemers vragen te stellen over hun betrokkenheid bij de wijk, en hun relatie met andere culturen. Is door de

---

⁶ "Opvoeden doe je niet alleen!" Visie gemeente Nijmegen op opvoedingsondersteuning en ontwikkelingsstimulering 2002-2004 (Directie Inwoners, afdeling Onderwijs & Jeugd 2001)

activiteiten de betrokkenheid met de wijk vergroot en hoe heeft dat zijn weerslag gevonden. Ook kan worden gevraagd of men meer contact heeft met mensen van andere culturen zowel binnen als buiten het Okc. Het is dus, aan de hand van deze vragen, belangrijk om te weten te komen welke verandering er is opgetreden in hun houding en gedrag t.o.v. de andere culturen. Ook kan aandacht worden besteed aan de arbeidsparticipatie of het volgen van een opleiding door de (allochtone) ouders, zodat het effect van het Okc duidelijker wordt wat betreft het gemeentelijke multiculturele beleid.

1.3.3 *Onderzoek met betrekking tot de pijlers van het Okc*

Naast het aanbod van cursussen en activiteiten te inventariseren en te onderzoeken, is het ook van belang na te gaan hoe de vier pijlers waarop de Okc's berusten in de praktijk functioneren.

1.3.3.1 *Zelforganisatie en Zelfbestuur*

Bij deze pijler is het de bedoeling dat de vrouwen het zelf voor het zeggen hebben en het zelf doen. Om te kijken hoe de pijler zelforganisatie en zelfbestuur in de praktijk functioneert is het noodzakelijk na te gaan wie waarvoor verantwoordelijk is en wie welke taak heeft binnen het Okc. Wie draagt er zorg voor de administratie, wie zorgt er voor de contacten met de deelnemers en legt er contacten met bijvoorbeeld gemeentelijke instanties. Verder moet worden gekeken met wie er wordt samengewerkt en hoe deze samenwerking plaatsvindt. Welke taken worden door de vrouwen zelf onder handen genomen en welke rol speelt de welzijnsorganisatie Tandem in de organisatie en bestuur van het Okc? Als Tandem hierin een grote rol speelt is het natuurlijk de vraag in hoeverre er invulling wordt gegeven aan de pijler zelforganisatie en zelfbestuur. Het is dus van belang goed uit te zoeken welke taken door de vrouwen worden uitgevoerd en welke taken zijn uitbesteed aan Tandem. Cruciaal om te weten is bij wie de eindverantwoordelijkheid ligt. Dit kan het beste worden achterhaald door interviews en gesprekken te houden met de gastvrouwen, maar ook met de betrokkenen van de andere instanties om te zien (en horen) hoe de samenwerking en contacten met het Okc verlopen. Omdat in het Okc sprake is van fases, is het van belang te weten wanneer het desbetreffende Okc is opgestart, hoe lang het in de huidige vorm functioneert en in welke fase het zich bevindt.

Turkse vrouwengroep maart 2002

1.3.3.2 *Open aanbod*

Open aanbod betekent dat er voor de vrouwen sprake is van een vrije inloop en dat de activiteiten voor iedereen toegankelijk zijn. Daarbij komt dat er voor iedere vrouw de mogelijkheid is ideeën aan te dragen voor activiteiten in het Okc. Op het gebied van het *open aanbod*, is het de vraag in hoeverre hiervan sprake is bij de Okc's. Zijn de cursussen voor iedereen toegankelijk of zijn er toch drempels? Ook is het van belang te onderzoeken hoe de cursussen worden georganiseerd en door wie. Daarbij moet worden onderzocht wat de doelgroep is van de cursussen en activiteiten. Om hierover uitspraken te kunnen doen is het noodzakelijk het cursus- en activiteiten aanbod te inventariseren. Verder kan de deelnemers en gastvrouwen worden gevraagd hoe de cursussen tot stand komen. Door wie worden deze voorstellen aangedragen en wie bepaald wat er wanneer gebeurt. Wordt er gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot het organiseren van activiteiten of zijn er toch bepaalde drempels? Dit is te achterhalen door de deelnemers aan de cursussen én de gastvrouwen te vragen hoe zij tegen de mogelijkheden tot het organiseren van activiteiten aan kijken.

1.3.3.3 *Werk wordt betaald*

De pijler houdt in dat het door de vrouwen verrichte werk betaald wordt. Bij die vrouwen gaat het om de gastvrouwen en andere medewerksters van het Okc. Om te onderzoeken of het werk wat de gastvrouwen en medewerksters doen wordt beloond, is het de vraag op welke wijze dat gebeurt. Het is van belang te vragen of zij een (ID of Melkert) baan hebben, of dat er op andere wijze (aanvullende) betaling geschiedt. Het is verder van belang te weten in hoeverre de betaling van het werk, dat wordt gedaan voor het Okc, deel uit maakt van het totale inkomen van de desbetreffende gastvrouw of medewerkster. Het is hierbij ook de bedoeling dat wordt nagegaan of de medewerksters (aanvullend) betaald krijgen voor de activiteiten die ze ontplooiën en als dat het geval is op welke wijze en in welke mate dit geschiedt. Dit is gemakkelijk te achterhalen door de vrouwen te vragen welke vergoeding ze krijgen voor hun activiteiten.

1.3.3.4 *Kinderen horen erbij*

Ten slotte moet de pijler *kinderen horen erbij* worden onderzocht. Dat kinderen erbij horen maakt het voor de ouders gemakkelijker om mee te doen aan de activiteiten. Het maakt het bezoek en participatie in het Okc laagdrempeliger. Daarom is het hierbij van belang te kijken wat dit organisatorische uitgangspunt nu in de praktijk betekent. Is er voldoende mogelijkheid om de kinderen bij de cursussen of activiteiten te betrekken en zo niet is er voldoende mogelijkheid tot opvang. Het is hierbij nuttig om te weten van de deelnemers en gastvrouwen, welk aantal kinderen ze hebben en in welke leeftijdscategorie deze vallen. Is het voor hen ten alle tijde mogelijk de kinderen mee te nemen naar het Okc of alleen tijdens bepaalde tijden. Het is dan logisch te inventariseren welke ouder-kind activiteiten er plaatsvinden en wat het bereik hiervan is onder de (allochtone) ouders. Het aantal kinderen en hun ouders is natuurlijk in grote mate de indicator van het effect van deze pijler.

2 Bereik en effect van de Ouderkindcentra in Nijmegen

Om het bereik en effect van de Ouderkindcentra te meten is gebruik gemaakt van zowel open gesprekken met gastvrouwen en begeleidsters van Tandem, als gegevens, afkomstig uit een onderzoek onder de deelnemers, die verworven zijn door middel van vragenlijsten. De gegevens van de deelnemersaantallen zijn afkomstig van Tandem en hebben betrekking op de eerste helft van 2002. Aan het eind van die periode zijn ook de vragenlijsten uitgedeeld.

Bij alle Okc's was het gedurende 3-4 weken (in mei/juni) mogelijk om vragenlijsten in te vullen. Bij alle Okc's zijn ongeveer hetzelfde aantal vragenlijsten teruggekomen. Deze vragenlijsten die zijn ingevuld lopen van 27 in het geval van Sam Sam, De paraplu en Mamma Mia met 23, en Mengelmoes met 18. Dit zegt iets over de betrouwbaarheid van het onderzoek, en daarover kan worden gezegd dat de wetenschappelijke betrouwbaarheid tussen de 85% en 90% ligt. Dat wil zeggen dat van de 100 keer dat het onderzoek wordt gedaan, 85 tot 90 keer dezelfde onderzoeksresultaten worden gevonden. Het betekent verder dat de gevonden resultaten maximaal 10% kunnen afwijken van de werkelijke waarden in de onderzochte populatie. Helaas werd er door sommige respondenten niet alle vragen ingevuld waardoor de betrouwbaarheid wat die vragen betreft wat lager ligt. Ook blijken de allochtonen bij sommige Okc's ondervertegenwoordigd.

Naast de vragenlijsten is er gebruik gemaakt van interviews. Vrijwel alle gastvrouwen en de medewerksters van Tandem, die hen begeleiden, waren beschikbaar voor een interview gedurende de onderzoeksperiode. Van elk Okc hebben tenminste drie mensen hun kijk op het functioneren van het Okc gegeven. De uitspraken die werden gedaan zijn samengevoegd met de overige gegevens. Dit heeft zijn neerslag gevonden in het concept eindverslag. Alle Okc's of vertegenwoordigers ervan hebben een exemplaar ontvangen van het verslag en hebben twee weken de tijd gehad te reageren op de inhoud.

2.1 Okc Mamma Mia (Neerbosch-Oost)

2.1.1 *Wijkprofiel Neerbosch-Oost*

De bevolking is in de afgelopen 10 jaar met ongeveer 700 toegenomen. Naar leeftijd en huishouden bezien is de samenstelling van de wijk gemiddeld. Afwijkend is wel het hoge aandeel van de allochtone minderheden. Hun percentage is de laatste 3 jaar toegenomen van 15 naar 18 (voor Nijmegen was dat van 11 naar 12). De sociaal economische positie van de wijk is niet ongunstig, maar ook niet gunstig (bescheiden inkomensniveau, beperkte doorstroming naar het voortgezet onderwijs) en hetzelfde geldt voor de maatschappelijke participatie⁷.

2.1.2 *Bereik*

2.1.2.1 *Totaal aantal bezoekers per activiteit*

Bij Mamma Mia komt er het volgende aantal deelnemers per activiteit naar het Okc. Dit zijn de totaal aantallen van de deelnemers aan de activiteiten in eerste helft van 2002.

---

⁷ Afdeling onderzoek en statistiek gemeente Nijmegen, Sociale Atlas (Nijmegen 1998) p 277.

Tabel1: Totaal aantal bezoeken in het eerste half jaar van 2002.

	frequentie	0-6 jarige kinderen	Volwassenen Totaal	Volwassen allochtonen
Thema/werkgrp. Okc	2x per ½ jaar	-	26	4
Koffie inloop	1x per week	25	66	5
Mar. Vrouwengroep ⁸	1x per week	2	6	6
Tur. Vrouwengroep	1x per week	32	213	213
Multi-cult. Act.	3x per jaar	41	176	132
Sportgroep	8x per ½ jaar	-	130	82
Crea-doe act. ⁹	2x per ½ jaar	20	70	-
Totaal (24 weken)		138	687	442
Gemiddeld per week		6	32	18

Er komen elke week gemiddeld 32 mensen naar het Okc. Dat zijn niet elke keer dezelfde bezoeksters, maar er is een vaste kern van ongeveer 40 verschillende vrouwen die op zeer regelmatige basis (één keer per week of één keer per twee weken) het Okc bezoekt. 87% van de deelnemers die de vragenlijsten hebben ingevuld komt uit Neerbosch-Oost, de wijk waar dit Ouderkindcentrum is gevestigd.

2.1.2.2 Bereik van de doelgroepen

Van de bezoekers die de vragenlijsten hebben ingevuld heeft 61% (14) aangegeven dat zij of hun partner een betaalde baan hebben. 22% (5) heeft aangegeven dat zij of hun partner een uitkering hebben. De meest recente gegevens van de sociale activering (2001) laten zien dat er bij de bezoekers van het Okc Mamma Mia 13¹⁰ mensen in aanmerking komen voor de sociale activering. Van hen gaan er 6 naar de crea-doe activiteiten en 7 naar de kadergoep El Ele. De potentiële doelgroep in Neerbosch-Oost wat betreft de sociale activering in Neerbosch-Oost is 65 personen¹¹. Het bereik is dus 20%.

39,1% (9) van de deelnemers heeft aangegeven van Nederlands afkomst te zijn, terwijl 47,8% (11) heeft aangegeven van Turkse afkomst te zijn. 8,7% (2) was van Marokkaanse afkomst. In de wijk Neerbosch-Oost wonen 5.111 (70%) mensen van Nederlandse afkomst, 434 (6%) van Turkse en 373 (5%) van Marokkaanse afkomst. Het Ouderkindcentrum bereikt dus een relatief groot deel van de allochtone bevolking in Neerbosch-Oost.

Uitgegaan van de percentages allochtonen en autochtonen in het Okc kan worden gezegd dat er per week gemiddeld 14 Nederlandse, 15 Turkse en 3 Marokkaanse vrouwen komen. Zo bereikt het Okc gemiddeld per week 0,27% van de Nederlandse bevolking, 3,5% van de Turkse en 0,8% van de Marokkaanse bevolking in Neerbosch-Oost.

65,2% van de deelnemers heeft de Nederlandse nationaliteit. 21,7% heeft de Turkse en 8,7% heeft de Marokkaanse nationaliteit.

⁸ De Marokkaanse vrouwengroep is dit half jaar gestopt. Begint echter weer in september.

⁹ De crea-doe activiteiten vinden 4x per jaar plaats in blokken van drie a vier weken.

¹⁰ Gegevens van Tandem van de sociale activering (2001).

¹¹ Deze gegevens zijn afkomstig van het SoZa-bestand. De mensen die in aanmerking komen voor sociale activering zitten bij het bestand in Fase 4 en in N.v.t. (dat wil zeggen niet arbeidsplichtig). Verder is hierbij geselecteerd op huishoudens met 0-6 jarige kinderen.

In de wijk Neerbosch-Oost is in totaal 46% (179) van de huishoudens met 0-6 jarige kinderen van Nederlandse afkomst. 12% (48) is van Turkse en 9% (36) van Marokkaanse afkomst. In het totaal zijn er 385 huishoudens in Neerbosch-Oost met kinderen van 0-6 jaar. Het Okc Mamma Mia bereikt zo'n 40 mensen per week, waarvan ongeveer 60% een kind heeft van 0-6 jaar. Het Okc bereikt dus zo'n 6% van de ouders met 0-6 jarige kinderen.

Verder kan nog het volgende worden gezegd over de bezoeksters van het Ouderkindcentrum Mamma Mia; van de bezoeksters van Mamma Mia is 69,6% getrouwd of samenwonend, en 8,7% is alleenstaand. In de wijk Neerbosch-Oost is 57% getrouwd of samenwonend en 40% alleenstaand.

60,9% van de bezoeksters heeft een kind van 0-6 jaar. 56,5% heeft een kind van 7-12 jaar.

52,2% van de deelnemers heeft een opleiding genoten op MBO-niveau, terwijl 21,7% een opleiding op LBO-niveau heeft genoten. Zo'n 8,7% heeft een HBO opleiding, terwijl 13% een opleiding heeft op het niveau van het basisonderwijs en 4,3% geen opleiding heeft genoten. Er zijn geen gegevens die direct weergeven wat het opleidingsniveau is op wijkniveau. De beste indicatie kan worden gevonden in de gegevens over de leerlingenverdeling in het voortgezet onderwijs. Die gegevens wijzen op een trend waarbij er steeds meer hoger opgeleiden komen. Dat wil zeggen dat er steeds meer Havo/Vwo leerlingen zijn, en minder Lbo-leerlingen. Ook duidelijk is dat Neerbosch-Oost wat achter blijft bij de stedelijke trend en relatief meer lager opgeleide leerlingen heeft. Voor Neerbosch-Oost geldt dat ongeveer 40% lager opgeleid is. Bij het Okc komen dan relatief wat meer hoger opgeleiden uit de wijk.

2.1.3 Effect

2.1.3.1 Peilers van het Okc

Zelforganisatie en Zelfbestuur

Er zijn bij dit Okc momenteel twee gastvrouwen in dienst (½ jaar en 1 jaar als gastvrouw) waarvan één van allochtone afkomst. Zij werken daar voor 16 uur en 18 uur in de week. Daarbij hebben zij een bepaald takenpakket. De gastvrouwen van Mamma Mia dragen zorg voor het zetten van koffie en thee, begeleiden de activiteiten en gaan in op vragen van deelnemers. Ook dragen zij zorg voor het innen van de contributie en het afdragen daarvan, het bijhouden van de deelnemerslijsten en het verwerken daarvan. Ook is het aan hen om zorg te dragen voor de ruimte waar de activiteiten plaatsvinden. Verder is het hun taak om deel te nemen aan vergaderingen zoals het wekelijkse werkoverleg, het stedelijke Okc overleg en het regio-overleg. Zij worden bij het uitvoeren van hun taken begeleid door een medewerkster van Tandem. Ook worden zij geholpen door vrijwillige medewerksters.

Een medewerkster van Tandem ondersteunt de gastvrouwen van dit Okc. Zij doet dit zo'n 12 uur in de week. Als belangrijkste taak wordt gezien de persoonlijke en organisatorische ondersteuning. De begeleiding is erg afhankelijk van de gastvrouwen in kwestie, waardoor de accenten in, en de mate van, de begeleiding kunnen

verschillen. Sommige gastvrouwen moeten worden gestimuleerd, terwijl sommigen moeten worden afgeremd.

Er is een werkgroep (of themagroep) van zes Nederlandse en zeven allochtone vrouwen die actief mee kunnen denken in de organisatie van het Okc. Daarbij moet worden gedacht aan welke activiteiten er moeten komen en waar het geld aan uitgegeven moet worden. Deze groep komt ongeveer eens per maand bij elkaar.

Van de deelnemers aan de activiteiten bij Mamma Mia heeft 82,9% wel eens meegeholpen aan een activiteit. 17,4% van de deelnemers heeft dat nog nooit gedaan.

Werk wordt betaald

De twee gastvrouwen die in dienst zijn bij het Okc hebben een ID-baan. Zij worden dus betaald voor het werk dat zij verrichten. De gastvrouwen zijn in dienst van de stichting Wijkwerk. Zij lopen via wijkwerk een loopbaantraject en krijgen van hen persoonlijke begeleiding. Met hen is regelmatig overleg in Okc verband. De gastvrouwen hadden eerst een uitkering, maar hebben nu dus een ID-baan. Er is onder de deelnemers en vrijwilligsters genoeg animo om gastvrouw te worden.

Daarnaast zijn er zes of zeven verschillende vrijwilligsters die meehelpen bij de activiteiten waar zij zelf ook aan deelnemen. De vrijwilligsters die meehelpen bij de activiteiten worden niet betaald, maar zij krijgen soms een andere beloning voor hun hulp. Daarbij moet worden gedacht aan een bloemetje of cadeaubon. Het Okc zou in de toekomst naar een vaste vergoeding voor deze vrouwen willen.

Van de vrouwen die de vragenlijst hebben ingevuld en hebben meegeholpen aan een activiteit heeft 73,7% een beloning gehad voor hun hulp.

Open aanbod

De gastvrouwen worden getraind in het opvangen van signalen die de deelnemers en bezoeksters afgeven aldus de medewerkster van Tandem. De signalen worden dan in een overleg besproken. Het zijn de gastvrouwen die in overleg met de Tandemmedewerkster bepalen wat er gebeurt. Daarbij wordt gestreefd naar een zo groot mogelijke toegankelijkheid om de drempel zo laag mogelijk te maken voor vrouwen om naar het Okc te komen. Dat betekent ook dat er gestreefd wordt naar zo laag mogelijke eigen bijdrage van de deelnemers.

91,3% van de deelnemers heeft aangegeven dat zij weten welke activiteiten er in het Okc plaatsvinden. 95,7% vindt dat zij voldoende inspraak hebben in het aanbod van de activiteiten.

Kinderen horen erbij

Er is altijd de mogelijkheid voor de opvang van kinderen. De opvang vindt plaats in een lokaal naast de eigen ruimte van het Ouderkindcentrum. Verder kan er gebruik worden gemaakt van andere ruimtes als dat nodig is. Er komen dan ook vaak kinderen mee met hun ouders. Één van de gastvrouwen of een vrijwilligster houdt toezicht op de kinderen.

De kinderopvang is bij Mamma Mia goed geregeld, doordat er goede afspraken zijn gemaakt met de mensen van de openwijksschool en KION (voor het gebruik van de ruimte). Vaak zitten die kinderen al in de buitenschoolse opvang.

Van de ouders met kinderen van 0-6 jaar die Mamma Mia bezoeken zegt 50% meestal de kinderen mee naar het Okc te nemen. 42,9% doet dat niet. Van de ouders met 7-12 jarige kinderen geeft 15,4% aan dat ze hun kinderen meenemen naar het Okc. 69,2% geeft aan dat zij dat niet doen.

2.1.3.2 *Beleidsvelden*

Opvoedingsondersteuning

In Mamma Mia is er de cursus Muziek op schoot, waarbij ouders leren hoe je met je kind kan spelen in combinatie met muziek. Dit geldt voor kinderen tot 4 jaar en deze zijn ondergebracht in verschillende groepen. Verder wordt er door de vrouwen tijdens de andere activiteiten gepraat over de kinderen en de opvoeding, zoals gedurende de open inloop en in de verschillende vrouwengroepen. Er is dus sprake van uitwisseling van ervaringen over de kinderen en de opvoeding daarvan. Gedurende de activiteiten van het Okc is er de mogelijkheid tot de opvang van de kinderen. 69,9% van de bezoekers geeft aan dat zij veel geleerd hebben over het opvoeden van kinderen. 17,4% heeft dat niet, terwijl 8,7% het niet weet.

Multicultureel beleid

Er is in het Okc een Turkse vrouwengroep die elke week bij elkaar komt. Deze groep bestaat uit zo'n 10-15 vrouwen. Verder was er een Marokkaanse vrouwengroep. Deze komt vanaf september waarschijnlijk weer bij elkaar. Deze vrouwengroepen hebben tijdens hun activiteiten geen autochtone deelneemsters en blijven op zichzelf. Wél is het zo dat enkele leden van deze groepen ook naar andere activiteiten gaan. De medewerkster van Tandem merkt op dat het integreren van deze groepen lastig is. Van beide kanten (allochtoon én autochtoon) waren er problemen door de taalbarrière waardoor er regelmatig misverstanden ontstonden. Deze worden echter langzamerhand overwonnen, zodat er meer respect voor elkaar bestaat. Ook is het een probleem deze groepen uit hun huizen te krijgen, aldus de medewerkster van Tandem. Als ze echter eenmaal de stap hebben gezet dan blijven ze terugkomen. De Marokkaanse en Turkse vrouwen zijn de trouwste bezoekers aldus een gastvrouw. Verder is er nog de multiculturele middag waar per keer zo'n 25 autochtonen en allochtonen naar toe komen. Ten slotte is er nog de multiculturele sportgroep. Daar komen in totaal zo'n 15 mensen per keer naar toe, waarvan zo'n 10 van allochtone afkomst.

87% van de bezoekers van Mamma Mia zegt zich meer thuis te voelen in de wijk sinds zij naar het Okc gaan. Alle deelneemsters hebben aangegeven dat zij meer contact hebben met andere culturen in het Okc. 82,6% geeft aan dat zij ook buiten het Okc meer contact hebben met mensen van andere culturen.

Arbeid

Het doel is de gastvrouwen en de vrijwilligsters te stimuleren in het zoeken van een reguliere baan of het volgen van een cursus of opleiding aldus de medewerkster van Tandem. De gastvrouwen volgen regelmatig cursussen of willen dat binnenkort gaan doen. Bij die cursussen moet worden gedacht aan een computercursus en een cursus

Nederlands. Beide gastvrouwen zien hun werk bij het Okc als 'opstapje' naar een reguliere baan in de toekomst. Toch zijn er tot nu toe nog geen gastvrouwen doorgestroomd naar een reguliere baan. De redenen daarvoor kunnen zijn dat het voor sommigen te hoog gegrepen is. Ook door andere redenen vallen er gastvrouwen af (bijv. verhuizing). Dit zorgt ervoor dat het verloop van gastvrouwen in Neerbosch-Oost erg hoog is. Het (te) grote verloop in gastvrouwen is volgens de medewerkster van Tandem op dit moment het grootste knelpunt.

Naast het stimuleren van de gastvrouwen is het ook de bedoeling de deelnemers en de vrijwilligsters te activeren. Dit wordt gedaan door tijdens de activiteiten de deelnemers voorzichtig te 'sturen' naar een actievere deelname. Er zijn geen activiteiten die er specifiek op gericht zijn mensen te stimuleren tot het zoeken van een baan of het volgen van een cursus.

4,3% van de deelnemers is (mede) door de activiteiten van het Okc op zoek gegaan naar een baan. 39,1% van de bezoekers van Mamma Mia zegt een cursus of studie te willen volgen. 60,9% zegt dat zij niet van plan zijn een cursus of studie te gaan volgen.

In dit verband is er ook een vraag gesteld over de beheersing van de Nederlandse taal (zie tabel 1.1 op pagina 15). Het blijkt dat meer dan 50% van de Turkse en Marokkaanse bezoekers vindt beter Nederlands te begrijpen sinds zij het Okc bezoeken.

Tabel 1.1 begrijpt u beter Nederlands sinds u naar het Okc gaat.

	Nederlands	Turks	Marokkaans	Totaal
Ja	22,2% (2)	63,6% (7)	50% (1)	47,8% (11)
Nee	55,6% (5)	18,2% (2)	50% (1)	34,8% (8)
Weet ik niet	22,2% (2)	18,2% (2)	-	17,4% (4)

Emancipatie

Het Okc biedt een bekende en veilige omgeving waar mensen naar toe kunnen gaan. Vrouwen worden door het meedoen met activiteiten uit een isolement gehaald, en soms gestimuleerd om zich verder te ontwikkelen. Daarvoor is soms heel wat begeleiding en actieve stimulering nodig volgens de Tandem medewerkster. Deze stimulering geldt voor zowel de gastvrouwen als de vrijwilligsters en deelnemers. De deelnemers worden aangespoord actief deel te nemen en ook aan andere activiteiten deel te nemen. Deelname heeft verder tot gevolg dat veel vrouwen meer zelfvertrouwen krijgen en bewust worden van hen eigen kunnen aldus een gastvrouw. Van de deelnemers die de vragenlijsten hebben ingevuld geeft 60,9% aan dat zij zich zelfstandiger voelen sinds zij naar het Okc gaan. 17,4% is niet zelfstandiger geworden, terwijl 13% het niet weet.

2.1.4 *Conclusies*

2.1.4.1 *Bereik*

Wat is het bereik van Ouderkindcentrum Mamma Mia? Er kwamen gedurende de eerste helft van 2002 in totaal 687 bezoekersters uit Neerbosch-Oost naar de activiteiten van het Okc. Daarvan waren er 442 van allochtone afkomst. Gemiddeld kwamen er per week 32 volwassenen naar de activiteiten, en daarvan zijn er gemiddeld 18 van allochtone afkomst. Het Okc wordt dus voor 2/3 bezocht door allochtonen. Het Okc Mamma Mia bereikt dus relatief veel allochtonen.

De potentiële doelgroep wat betreft de sociale activering is 65 personen. Het Okc Mamma Mia bereikt zo'n 13 mensen van die in aanmerking komen voor sociale activering. Het bereik hiervan is dus 20%. Het Okc bereikt dus een groot aantal mensen die in aanmerking komen voor sociale activering.

2.1.4.2 *Effect*

Zelforganisatie en zelfbestuur

Het Okc Mamma Mia heeft twee gastvrouwen in dienst die worden ondersteund door een medewerkster van Tandem. Ook worden zij geholpen door vrijwilligsters. De bezoekersters van het Okc lijken veelal actief mee te helpen aan de activiteiten die er worden georganiseerd.

Werk wordt betaald

De gastvrouwen in het Okc hebben een ID-baan, en krijgen dus betaald. Vrijwilligsters krijgen over het algemeen een beloning.

Open aanbod

Bijna alle deelnemsters weten welke activiteiten er in het Okc plaatsvinden en vrijwel allen vinden de inspraak die zij daarop hebben voldoende.

Kinderen horen erbij

Er is bij alle activiteiten de mogelijkheid tot de opvang van de kinderen. Deze opvang is in samenwerking met de Ows en KION (voor gebruik van de ruimte) goed geregeld, en de ouders nemen vaak de kinderen mee naar het Okc.

Opvoedingsondersteuning

Er zijn regelmatig activiteiten die gericht zijn op opvoedingsondersteuning. Daarnaast wordt er veel gepraat over het opvoeden van kinderen. Dat wil zeggen dat er gedurende activiteiten over wordt gepraat. Een groot deel van de bezoekersters vindt dat zij veel geleerd hebben over het opvoeden van kinderen.

Multicultureel beleid

Er komen veel allochtone vrouwen zeer regelmatig naar het Okc. Veel bezoekers van het Okc hebben meer contact met mensen van andere culturen zowel binnen als buiten het Okc dan voorheen. Ook voelen zeer veel bezoekers zich meer betrokken bij de wijk sinds zij naar het Okc gaan.

Arbeid

De gastvrouwen volgen regelmatig cursussen, maar tot nu toe zijn er nog geen gastvrouwen doorgestroomd naar een reguliere baan. Ook de bezoekers lijken niet op zoek te gaan naar een baan, maar er is wel een deel van de bezoekers gestimuleerd om een cursus of studie te gaan volgen.

Emancipatie

Het stimuleren en activeren van mensen kost veel tijd en moeite. Diegenen die naar het Okc komen, doen dat steeds vaker, en geven aan dat zij zich door het Okc wat zelfstandiger voelen. Als de mensen eenmaal over de drempel zijn komen ze steeds vaker.

2.2 Okc De Paraplu (Hatert)

2.2.1 *Wijkprofiel Hatert*

Veel van de huidige bewoners wonen al lang in Hatert. Daardoor is er sprake van een sterke vergrijzing. In samenhang hiermee is de afgelopen periode het bevolkingsaantal fors teruggelopen, zij het dat deze afname gestopt is na 1994. Vanaf dat moment is te zien dat het aandeel kinderen en allochtonen stijgt. De nieuwe wijkbewoners zijn vaak huishoudens met lage inkomens, soms uit andere sociaal-economisch minder sterke wijken en onder hen ook allochtone woningzoekenden. Hatert is is sociaal-maatschappelijk geen sterke wijk¹².

---

¹² Afdeling onderzoek en statistiek gemeente Nijmegen, Sociale Atlas (Nijmegen 1998) p 317.

2.2.2 Bereik

2.2.2.1 Totaal aantal bezoeken per activiteit

Bij het Ouderkindcentrum De Paraplu komt er het volgende aantal deelnemers per activiteit. Dit zijn de totaal aantallen van de deelnemers per activiteit.

Tabel2: Totaal aantal bezoeken in het eerste half jaar van 2002.

Activiteit	Frequentie	Kinderen 0-6	Volwassenen (totaal)	Volwassen allochtonen
Open inloop	1x per week	9	130	16
Peuter instuif	2x per ½ jaar	13	12	10
Fietsles	10x per ½ jaar	-	64	64
Vrijwilligersdag	1x per jaar	-	18	2
Creatief	5x per ½ jaar	-	13	3
thema ochtend	2x per ½ jaar	22	27	26
Fam. verwendag	1x er ½ jaar	-	400	150
Informeel leren	10x per ½ jaar	10	161	102
Multicultureel	2x per ½ jaar	-	17	17
Totaal	-	54	848	396
Gemiddeld per week	-	2	30	10

Er komen elke week gemiddeld zo'n 30 vrouwen naar het Okc. Dat zijn niet elke keer dezelfde vrouwen, maar er is een vaste kern van ongeveer 40 vrouwen die op regelmatige basis het Okc bezoeken. 91,3% van de mensen die de vragenlijst hebben ingevuld wonen ook in Hatert, de wijk waar het Okc De Paraplu is gevestigd.

2.2.2.2 Bereik van de doelgroepen

Van de bezoekers die de vragenlijsten hebben ingevuld heeft 60,9% (14) aangegeven dat zij en/of hun partner een reguliere baan hebben. 17,4% (4) heeft te kennen gegeven dat zij en/of hun partner een uitkering hebben.

De meest recente gegevens van de sociale activering (2001) laten zien dat er bij de bezoekers van De Paraplu 10 mensen in aanmerking komen voor de sociale activering. Van die 10 mensen gaan er 8 naar de taalondersteuning en 2 naar de fietslessen. De potentiële doelgroep wat betreft de sociale activering is in Hatert 98 personen. Het bereik van het Okc wat betreft deze doelgroep is dus 10%.

Bij De Paraplu heeft 52,2% van de vrouwen aangegeven van Nederlandse afkomst te zijn. 8,7% (2) is van Turkse en 26,1% (6) is van Marokkaanse afkomst. In Hatert zijn 6500 (69%) van de mensen van Nederlandse afkomst, terwijl er 585 (6%) Turkse en 248 (3%) Marokkaanse mensen zijn. Het Okc bereikt dus relatief veel allochtonen.

Uitgegaan van de percentages allochtonen en autochtonen in het Okc kan worden gezegd dat er per week gemiddeld 20 Nederlandse, 3 Turkse en 7 Marokkaanse bezoekers komen. Zo bereikt het Okc gemiddeld per week 0,31% van de Nederlanders, 0,51% van de Turken en 2,8% van de Marokkanen in Hatert. 73,9% van de bezoekers heeft de Nederlandse nationaliteit, terwijl 8,7% de Turkse en 17,4% de Marokkaanse nationaliteit bezit.

In Hatert is in totaal 45% (193) van de huishoudens met 0-6 jarige kinderen van Nederlandse afkomst. 14% (60) is van Turkse afkomst terwijl 6% (24) van Marokkaanse afkomst is. 25% (105) van de huishoudens met 0-6 jarige kinderen is gemengd. In totaal zijn er 428 huishoudens met 0-6 jarige kinderen in Hatert. Het Okc bereikt zo'n 40 bezoekers, waarvan er zo'n 35% een kind van 0-6 jaar heeft, en bereikt dus zo'n 3% van de ouders met 0-6 jarige kinderen.

Verder kan nog het volgende worden gezegd over de bezoekers van het Ouderkindcentrum De Paraplu: Van de bezoekers is 69,9% getrouwd of samenwonend, 13% is alleenstaand. In de wijk Hatert is 60% van de mensen getrouwd of samenwonend, terwijl 38% alleenstaand is.

Van de vrouwen die het Okc bezoeken heeft 34,8% kinderen in de leeftijd van 0-6 jaar. 52,2% van de bezoekers heeft kinderen van 7-12 jaar.

30,4% (7) van de bezoekers die de vragenlijsten hebben ingevuld heeft een opleiding genoten op MBO-niveau. 21,7% (5) heeft een opleiding genoten op LBO-niveau, terwijl 8,7% (2) een opleiding heeft op het niveau basis onderwijs en 21,7% (5) geen onderwijs heeft genoten. 8,7% (2) heeft een opleiding gedaan op HBO-niveau. Er zijn geen gegevens die direct weergeven wat het opleidingsniveau is op wijkniveau. De beste indicatie kan worden gevonden in de gegevens over de leerlingenverdeling in het voortgezet onderwijs. Die gegevens wijzen op een trend waarbij er steeds meer hoger opgeleiden komen. Dat wil zeggen dat er steeds meer Havo/Vwo leerlingen zijn, en minder Lbo-leerlingen. Ook duidelijk is dat Hatert achter blijft bij de stedelijke trend en relatief meer lager opgeleide leerlingen heeft(ongeveer 50%). Bij het Okc komen dan relatief wat meer hoger opgeleiden uit de wijk.

2.2.3 Effect

2.2.3.1 Pijlers van het Okc

Zelforganisatie en zelfbestuur

Er zijn momenteel drie gastvrouwen in dienst van het Okc (1, 2 en 4 jaar als gastvrouw) waarvan twee van allochtone afkomst. Elk van hen werkt daar 30 uur in de week. Daarbij heeft elke gastvrouw een bepaald takenpakket. De gastvrouwen van De Paraplu zorgen voor het zetten van koffie en thee en begeleiden de activiteiten. Ook zijn zij verantwoordelijk voor de administratie van de deelnemers. Verder dragen zij zorg voor de eigen ruimte en vaak ook voor de opvang van de kinderen. Daarnaast nemen de gastvrouwen, wanneer de activiteiten dat toelaten, deel aan de verscheidene overleggen, zoals het werkoverleg, het stedelijke Okc overleg (platform Okc) en het regio-overleg.

Er is een werkgroep die bestaat uit ongeveer zes moeders die samen sturing geven aan de ontwikkeling van het Okc De Paraplu. De medewerker van Tandem ondersteunt de gastvrouwen van dit Okc. Hij doet dit zo'n zes uur in de week. Als belangrijkste taak wordt gezien het 'coachen van gastvrouwen' en de organisatorische ondersteuning. Daarnaast merkt één van de gastvrouwen op dat het belangrijk is dat Tandem de continuïteit en daarmee ook de kwaliteit van het Okc waarborgt.

Van de deelnemers aan de activiteiten bij De Paraplu heeft 43,5% wel eens meegeholpen aan een activiteit in het Okc. 43,5% heeft aangegeven dat zij dit nog nooit hebben gedaan.

Werk wordt betaald

De drie gastvrouwen die in dienst zijn bij het Ouderkindcentrum De Paraplu hebben een ID-baan. Zij worden dus betaald voor het werk wat zij bij het Okc verrichten. De gastvrouwen zijn in dienst van wijkwerk.

Naast de gastvrouwen zijn er bij dit Okc ook vrijwilligsters actief. Zij krijgen geen geldelijke beloning, maar krijgen op een andere manier hun waardering. Daarbij moet worden gedacht aan een bedankavondje of een cadeaubon. Deze groep vrijwilligers was vroeger zo'n 15 vrouwen, maar veel van die vrijwilligsters hebben nu een reguliere baan of doen ander vrijwilligerswerk. Het is nu veel moeilijker om vrijwilligsters te vinden aldus de Tandemmedewerker. De doorstroming van de vrijwilligers is een succes van het Okc, maar het is ook een bedreiging voor de toekomst ervan. 'Er wordt gevist uit een beperkte vijver' aldus de Tandemmedewerker.

Van de bezoekers die hebben meegeholpen aan activiteiten in het Okc heeft 70% een beloning gehad.

Open aanbod

De activiteiten van het Okc worden door de vrouwen opgezet in overleg met Tandem. De initiatieven komen meestal van de gastvrouwen zelf. Er is sprake van een aantal 'vaststaande' activiteiten die door het Okc worden aangeboden zoals de open inloop. Om meer mensen bij het Okc te betrekken worden er flyers uitgedeeld en affiches opgehangen. Ook wordt er regelmatig een stukje geplaatst in de schoolkrant. Toch vinden de gastvrouwen dat mond-tot-mond reclame het beste werkt.

Bij De Paraplu weet 78,3% van de bezoekers welke activiteiten er in het Okc plaatsvinden. 30,4% van de deelnemers zegt hierop voldoende inspraak te hebben. 21,7% van de deelnemers heeft aangegeven dat zij hun inspraak op de activiteiten van het Okc niet voldoende vinden. 8,7% van de bezoekers weet het niet, terwijl 39,1% geen antwoord heeft gegeven.

Kinderen horen erbij

De ouders die naar het Okc komen wordt de mogelijkheid geboden voor de opvang van hun kleine kinderen. Ook wanneer er geen activiteiten zijn voor de ouders, is er een plek om de kinderen op te vangen. De ouders maken daar dan ook vaak gebruik van door hun kinderen mee te nemen naar het Okc. Er komen dan ook veel kinderen naar De Paraplu, en voor een van de gastvrouwen was de opvang van kinderen een belangrijk aspect om er te komen werken. Zij wilde graag in de buurt van haar kinderen blijven.

Van de deelnemers met 0-6 jarige kinderen neemt 50% de kinderen mee naar het Okc. 37,5% van de ouders geeft aan dit niet te doen. Van de ouders met 7-12 jarige kinderen heeft 25% aangegeven meestal de kinderen mee te nemen, terwijl 75% heeft aangegeven dit niet te doen.

2.2.3.2 *Beleidsvelden*

Opvoedingsondersteuning

Het Ouderkindcentrum biedt ouders, tijdens schooluren, de mogelijkheid tot opvang van kinderen. Dit gebeurt in samenwerking met de OWS en KION. Zo worden er ook wanneer er geen activiteiten zijn voor ouders kinderen opgevangen. De samenwerking met de OWS verloopt goed en er kunnen goede afspraken worden gemaakt met de coördinator. Ook omdat De Paraplu over een eigen ruimte beschikt zijn er weinig problemen omtrent de kinderopvang.

Soms worden er activiteiten georganiseerd zoals de peuterinstuif (vier of vijf keer per jaar), een moeder/meiden avond (ongeveer één keer per maand), cursus babymassage (twee keer per jaar vijf cursussen) waarbij de ouders en kinderen samen deelnemen aan de activiteit. Ook wordt er samen gewerkt met 'Home start' en 'Op Stap' (groep Turkse moeders). Verder is het zo dat er veel gepraat wordt over de kinderen en de opvoeding daarvan. Daarbij leert men veel van elkaar en heeft men het gevoel er niet alleen voor te staan aldus een gastvrouw. Verder zijn er nog activiteiten zoals 'creatief voor school' die de ouderbetrokkenheid moeten stimuleren.

30,4% van de bezoeksters heeft aangegeven dat zij veel geleerd hebben over de opvoeding van kinderen in het Okc. 30,4% geeft aan dat dit voor hen niet het geval is, terwijl 17,4% het niet weet.

Multicultureel beleid

Er komen regelmatig autochtone en allochtone vrouwen naar het Okc. Er zijn twee allochtone vrouwengroepen; een Turkse (Actifler) en een Marokkaanse (Atlas). Deze maken gebruik van het Okc. Ook is er een Marokkaanse mannengroep die gebruik maakt van de ruimte van het Okc (deze maken echter geen deel uit van het Okc). Bij het binnenhalen van allochtone vrouwen kan de keuze van de gastvrouw belangrijk zijn. Zo zal een Turkse gastvrouw gemakkelijker Turkse vrouwen bij het Okc binnenhalen dan bijvoorbeeld een Nederlandse gastvrouw.

Verder zijn er fietslessen voor allochtone vrouwen. Deze zijn erg goed bezocht en er bestaat een wachtlijst voor. Ook zijn er mogelijkheden tot multicultureel contact op de open inloop, familieverwendag of bij andere activiteiten van het Okc.

60,9% van de deelnemers zegt zich meer thuis te voelen in de wijk sinds zij naar het Okc De paraplu gaan. 13% vindt dat dit niet het geval is, terwijl 8,7% het niet weet.

73,9% van de deelnemers heeft aangegeven meer contact te hebben met mensen van andere culturen binnen het Okc. 56,5% van de deelnemers heeft te kennen gegeven dat zij meer contact hebben met mensen van andere culturen buiten het Okc. 21,7% heeft aangegeven dat zij dit niet hebben.

Arbeid

De gastvrouwen die bij het Okc in dienst zijn volgen allen cursussen of trainingen bij het ROC, hebben er net een afgerond, of beginnen in september. Één gastvrouw heeft een drie a vierjarige opleiding MBO/SCW afgerond. Belangrijk voor haar was de koppeling die werd gemaakt tussen de praktijk (in het Okc) en het leren. Zij heeft veel aan de opleiding gehad en was aan het solliciteren naar een vaste baan (en heeft die inmiddels). Ook is er een gastvrouw naar Groningen verhuisd, waar zij via een andere ID-baan is doorgestroomd naar een reguliere baan. De andere vrouwen willen de eerste

tijd nog bij het Okc blijven werken, maar willen uiteindelijk wel een vaste baan. In de afgelopen twee jaar is er dus één gastvrouw direct vanuit het Okc doorgestroomd naar een reguliere baan.

Bij de vrijwilligers is er ook sprake van doorstroming. Veel vrouwen van de oorspronkelijke groep van ongeveer 18 vrouwen die het Okc mee heeft helpen opzetten zijn doorgestroomd naar ander vrijwilligerswerk of hebben een baan. Ongeveer 6 hebben nu een reguliere baan (33%).

Daarnaast zijn er ook nog activiteiten voor de deelnemers die te maken hebben met de activering van mensen. Goed voorbeeld hiervan zijn de fietslessen voor de allochtone vrouwen. Hiervoor is zoveel vraag dat er een wachtlijst is. Er is verder nog wekelijks (Nederlandse) taalondersteuning voor nieuwkomers en beginners alsook voor (half) gevorderden.

8,7% van de bezoekers is mede door de activiteiten van het Okc De Paraplu op zoek gegaan naar een baan. 27,7% van de bezoekers is van plan een studie of cursus te volgen. 55,4% is dat niet van plan en 4,8% weet het nog niet.

In dit verband is er ook een vraag gesteld over de beheersing van de Nederlandse taal. Het blijkt dat 50% van de Turkse en Marokkaanse bezoekers vindt beter Nederlands te begrijpen sinds zij het Okc bezoeken.

Tabel 2.1 Begrijpt u beter Nederlands sinds u naar het Okc gaat.

	Nederlands	Turks	Marokkaans	Anders	Totaal
Ja	8,3% (1)	50,0% (1)	50,0% (3)	50,0% (1)	26,1% (6)
Nee	41,7% (5)	50,0% (1)	16,7% (1)	50,0% (1)	34,8% (8)
Weet ik niet	25,0% (3)	-	16,7% (1)	-	17,4% (4)

Emancipatie

Veel van de activiteiten die in het Okc plaatsvinden dragen bij tot het vergroten van het zelfvertrouwen van de deelnemers. Door deelname aan activiteiten realiseren ze zich wat zij zelf kunnen bereiken. Dit wordt gedaan met kleine dingen zoals creatief werken. Het Okc biedt vrouwen een plaats en de mogelijkheid zich te ontwikkelen. 'Het Okc functioneert dan als een katalysator' aldus de medewerker van Tandem.

34,8% van de bezoekers heeft te kennen gegeven dat zij zich zelfstandiger voelen sinds zij naar het Okc gaan.

2.2.4 Conclusies

2.2.4.1 Bereik

Wat is het bereik van Ouderkindcentrum De Paraplu? Er kwamen gedurende de eerste helft van 2002 in totaal 848 volwassenen naar de activiteiten van het Okc. Daarvan waren er 396 van allochtone afkomst. Gemiddeld kwamen er 30 volwassen bezoekers per week naar het Okc, waarvan er gemiddeld meer dan 10 van allochtone afkomst waren. Het Okc wordt dus voor ruim 1/3 bezocht door allochtonen.

De potentiële doelgroep wat betreft de sociale activering is in Hatert 98 mensen. Bij het Okc komen er 10 die in aanmerking komen voor sociale activering, waardoor het bereik wat deze groep betreft ongeveer 10% is.

2.2.4.2 Effect

Zelforganisatie en zelfbestuur

Het Okc De Paraplu heeft drie gastvrouwen in dienst die worden ondersteund door een medewerker van Tandem. Ook worden zij geholpen door vrijwilligsters. Ongeveer de helft van de bezoeksters helpt actief mee met activiteiten.

Werk wordt betaald

De gastvrouwen van het Okc hebben een ID-baan, en krijgen dus betaald. Vrijwilligsters krijgen over het algemeen een beloning voor hun hulp.

Open aanbod

Een ruime meerderheid van de bezoeksters weet welke activiteiten er in het Okc plaatsvinden. Slechts 1/3 vindt de inspraak hierop voldoende.

Kinderen horen erbij

Bij alle activiteiten is er de mogelijkheid tot de opvang van kinderen. Deze opvang is in samenwerking met de Ows en KION goed geregeld en er komen dan ook veel kinderen bij het Okc. Veel ouders nemen de kinderen mee naar het Okc.

Opvoedingsondersteuning

Er worden regelmatig activiteiten georganiseerd die direct gericht zijn op de opvoedingsondersteuning. Tijdens activiteiten wordt er door moeders veel over hun kinderen gesproken. Echter slechts 1/3 van de bezoeksters heeft aangegeven dat zij wat hebben opgestoken over opvoeding bij dit Okc.

Multicultureel beleid

Er komen veel allochtonen op zeer regelmatige basis naar het Okc. Veel bezoeksters hebben dan ook meer contacten met mensen van andere culturen binnen het Okc en meer dan de helft heeft ook daarbuiten meer contact met andere culturen. Ook hebben veel mensen aangegeven dat zij zich meer thuis voelen in de wijk sinds zij naar het Okc gaan.

Arbeid

De gastvrouwen volgen regelmatig cursussen, en onlangs is er een gastvrouw doorgestroomd naar een reguliere baan. Gedurende het bestaan van het Okc zijn er twee gastvrouwen doorgestroomd naar een reguliere baan. Van de bezoeksters zijn er maar weinig mensen op zoek gegaan naar een baan, maar er is wel een groep gestimuleerd tot het volgen van een studie of cursus.

Emancipatie

Het Okc biedt vrouwen de mogelijkheid zich te ontwikkelen en te bouwen aan meer zelfvertrouwen, maar slechts 1/3 van de vrouwen heeft aangegeven dat zij zich zelfstandiger voelen sinds zij naar het Okc gaan.

2.3 Okc Mengelmoes (Willemskwartier)

2.3.1 *Wijkprofiel Nijeveld (Willemskwartier)*

Dominant in het beeld van Nijeveld is de positie van Willemskwartier. De buurt heeft als een van de eerste Nijmeegse wijken te maken gekregen met de problematiek die eigen is aan oude stadswijken met een goedkope woningvoorraad: enerzijds een laag opgeleide eigen bevolking, waarvan een groot deel een sterke onderlinge betrokkenheid kent en anderzijds een instroom van huishoudens die aangewezen zijn op het goedkoopste deel van de woningvoorraad. Onder hen bevonden zich ook veel huishoudens van Turkse en Marokkaanse afkomst. Nog steeds is het sociaal-maatschappelijk profiel van de buurt niet gunstig (lage inkomens, beperkt opleidingsniveau, veel werklozen, ect.)¹³.

---

¹³ Afdeling onderzoek en statistiek gemeente Nijmegen, Sociale Atlas (Nijmegen 1998) p 255.

2.3.2 Bereik

2.3.2.1 Totaal aantal bezoeken per activiteit

Tabel 3 Totaal aantal bezoeken in het eerste half jaar van 2002.

Activiteit	Deelnemers p/w	Allochtoon
Sport	6	6
Drie creatieve groepen	34	-
Kinderrestaurant (2x per mnd)	8	2
Open inloop	6	3
Kleuterclub	10	8
Moeder/meiden avond (2x p/j)	40	15
Totaal per week	58	18
Totaal per ½ jaar (22 weken)	1276	396

Er komen gemiddeld zo'n 58 bezoekers naar het Okc Mengelmoes, waarvan zo'n 18 van allochtone afkomst zijn. Dat zijn niet allemaal verschillende bezoekers, maar er is toch een vaste kern van ongeveer 45 vrouwen die op zeer regelmatige basis het Okc bezoekt. 72,2% van de deelnemers komt uit het Willemskwartier. Dat is de wijk waar dit Okc is gevestigd.

2.3.2.2 Bereik van de doelgroepen

Van de bezoekers die de vragenlijsten hebben ingevuld heeft 61,1% (11) aangegeven dat zij of hun partner een reguliere baan hebben. 33,3% (6) hebben er aangegeven dat zij of hun partner een uitkering hebben.

De meest recente gegevens van de sociale activering (2001) laten zien dat er bij de bezoekers van het Okc Mengelmoes 27 mensen in aanmerking komen voor de sociale activering. Van hen gaan er 6 naar de koffieochtend, 3 doen er mee aan de sportgroep, 3 doen er mee aan de fietsles, 12 waren naar de moeder/meiden avond geweest, 7 naar de het kinderkamp/vakantie week en 1 nam er deel aan de kleuterclub. De potentiële doelgroep wat betreft de sociale activering is 86. Het bereik hiervan is 31%.

100% van de deelnemers die de vragenlijsten hebben ingevuld zijn van Nederlandse afkomst en zij hebben alle 18 de Nederlandse nationaliteit. In Nijvelt is 66% van de bewoners van Nederlandse afkomst, terwijl 10% van Turkse en 6% van Marokkaanse afkomst is.

Uitgegaan van de percentages allochtonen en autochtonen in het Okc kan worden gezegd dat er per week gemiddeld 40 Nederlandse, 18 Turkse en Marokkaanse vrouwen komen. Zo bereikt het Okc gemiddeld per week 1,2% van de autochtonen, en 2,1% van de allochtonen in de wijk Nijvelt.

In Nijvelt (Willemskwartier) is totaal 43% (141) van de huishoudens met 0-6 jarige kinderen van Nederlandse afkomst. 9% (32) is van Marokkaanse afkomst en 17% (60) is van Turkse afkomst. 20% van de huishoudens in Nijvelt is gemengd. In totaal zijn er 338 huishoudens met 0-6 jarige kinderen in Nijvelt. Het Okc Mengelmoes bereikt zo'n 45 bezoekers, en bereikt dus zo'n 13% van de doelgroep.

Veder kan nog het volgende worden gezegd over de achtergrond van de bezoekers van dit Okc: Van de bezoekers van Mengelmoes is 72,2% (13) getrouwd. 16,7% (3) zijn alleenstaand en 5,6% (1) is er gescheiden. In Nijvelt (Willemskwartier) is 56% van de mensen getrouwd of samenwonend. 38% van de mensen in die wijk zijn alleenstaand.

55,6% (10) van de deelnemers hebben een kind van 0-6 jaar. 77,8% van de bezoekers heeft een kind van 7-12 jaar.

50% (9) van de deelnemers heeft een opleiding genoten op MBO-niveau, terwijl 22,2% een opleiding heeft op LBO-niveau. Zo'n 16,7% (3) heeft een opleiding op HBO-niveau. Er zijn geen gegevens die direct weergeven wat het opleidingsniveau is op wijkniveau. De beste indicatie kan worden gevonden in de gegevens over de leerlingenverdeling in het voortgezet onderwijs. Die gegevens wijzen op een trend waarbij er steeds meer hoger opgeleiden komen. Dat wil zeggen dat er steeds meer Havo/Vwo leerlingen zijn, en minder Lbo-leerlingen. Ook duidelijk is dat het Willemskwartier achter blijft bij de stedelijke trend en relatief meer lager opgeleide leerlingen heeft (ongeveer 50% van de wijk heeft een lagere opleiding genoten). Bij het Okc komen dan relatief wat meer hoger opgeleiden uit de wijk.

2.3.3 *Effect*

2.3.3.1 *Pijlers van het Okc*

Zelforganisatie en zelfbestuur

In dit Okc zijn drie gastvrouwen in dienst waarvan één van allochtone afkomst. Één gastvrouw werkt er sinds de oprichting van het Okc Mengelmoes zes jaar geleden. De andere gastvrouwen zijn er zo'n vier jaar bij betrokken. De gastvrouwen hebben ieder een eigen takenpakket. Daarbij hoort het organiseren en begeleiden van de activiteiten, het zorgdragen voor de ruimte van het Okc en het bijwonen van de overleggen met Tandem, het platform overleg en de regionale overleggen.

Twee medewerksters van Tandem verzorgen de begeleiding van het Okc. Elk van hen heeft een apart terrein. De een doet vier uur per week de begeleiding van de gastvrouwen wat betreft de organisatie van activiteiten, terwijl de ander voor drie uur in de week de administratieve kant begeleid en drie uur de persoonlijke begeleiding voor haar rekening neemt. De totale begeleiding per week is dus 10 uur.

Er werd afgelopen jaar één keer per week overlegd tussen de medewerksters van Tandem en de gastvrouwen. Een gastvrouw gaf aan dat zij de wekelijkse vergaderingen niet altijd als zinvol ervoer, en dat het iets te veel was. De medewerksters van Tandem zijn echter van mening dat het noodzakelijk is dat de overleggen worden geïntensiveerd. De Tandemmedewerksters geven aan dat de onderlinge communicatie, tussen zowel Tandem en Okc als Tandem onderling, soms niet goed was. Dit werd mede veroorzaakt door het wegvallen van coördinatoren. Verder wordt door een medewerkster van Tandem opgemerkt dat er relatief weinig tijd in de begeleiding van de gastvrouwen kunnen worden gestoken, aangezien de beschikbare uren door twee Tandemmedewerksters worden opgebruikt. Volgens haar is het misschien efficiënter om één medewerkster van Tandem de begeleiding te laten verrichten.

Van de deelnemers heeft 55,6% wel eens meegeholpen aan een activiteit. 44,4% heeft dat nog nooit gedaan.

Werk wordt betaald

De gastvrouwen hebben allen een ID-baan. Zij krijgen dus voor hun werk betaald via de stichting Wijkwerk. Deze constructie is volgens een van de medewerksters van Tandem een knelpunt wanneer gastvrouwen niet functioneren. Het is namelijk niet mogelijk personele problemen op te lossen wanneer wijkwerk niet akkoord gaat.

Naast de gastvrouwen wordt ook de medewerkster die de kinderopvang verzorgt betaald. Zij krijgt echter een (onkosten) vergoeding.

80% van de mensen die hebben meegeholpen aan een activiteit bij Mengelmoes heeft daarvoor ook een beloning gehad.

Open aanbod

Binnen het Okc wordt door de ouders zelf bepaald welke activiteiten er worden gedaan. Zij komen met suggesties naar de gastvrouwen en die organiseren dat dan. De gastvrouwen bepalen uiteindelijk (eventueel na overleg met Tandem) welke activiteiten er plaatsvinden en wanneer. Ook kan er door de deelnemers binnen bijvoorbeeld de creatieve groepen een suggestie worden gedaan voor een thema.

88,9% van de deelnemers heeft aangegeven dat zij weten welke activiteiten er in het Okc plaatsvinden. 50% vindt dat zij voldoende inspraak heeft op het aanbod van de activiteiten, terwijl 38,9 dat niet voldoende vindt.

Kinderen horen erbij

Bij alle activiteiten van het Okc is het mogelijk om kinderen mee te nemen. Er is altijd een oppas aanwezig. Er worden ook activiteiten georganiseerd, zoals het kinderrestaurant, de moeder/meiden avond en een familiedag, waarbij ouders én kinderen direct bij de activiteiten betrokken zijn. Een gastvrouw als noemt als knelpunt wel dat de ruimte van het Okc, het kantoortje, dienst doet als ruimte voor de opvang. Dit is niet altijd ideaal, waar ze weten zich te behelpen. De opvang wordt overigens geregeld met de oppas en wanneer die niet kan neemt één van de gastvrouwen die taak over.

Van de deelnemers met 0-6 jarige kinderen neemt 33,3% (2) de kinderen meestal mee naar het Okc. 50% (3) doet dat niet. Van de moeders met 7-12 jarige kinderen neemt er één de kinderen meestal mee naar het Okc, terwijl zes deelnemers de kinderen van 7-12 niet meenemen.

2.3.3.2 Beleidsvelden

Opvoedingsondersteuning

De activiteiten als het kinderrestaurant, met 8 volwassen deelnemers en de moeder/meiden avond met 20 bezoekersters per keer zijn voor ouder én kind. Ook is er de kleuterclub voor kinderen van 4-6 jaar, waar zo'n 10 moeders naar toe komen. Daarnaast zijn er nog activiteiten die op zich geen directe betrekking hebben op opvoedingsondersteuning, maar gedurende welke er wel veel over de opvoeding wordt gepraat. Daarbij moet worden gedacht aan de creatieve groepen en de open inloop.

11,1% (2) van de bezoekersters geeft aan dat zij veel geleerd hebben over de opvoeding in het Okc. 77,8% (14) heeft aangegeven dat dit niet het geval was. 11,1% (2) weet het niet.

Multicultureel beleid

Er komen weinig allochtone vrouwen in dit Okc. Er zijn weinig activiteiten die er op gericht zijn om allochtone vrouwen binnen te halen. Verder wordt als knelpunt genoemd dat de locatie van het Okc misschien niet geschikt is voor het binnenhalen van allochtone vrouwen, omdat het is gevestigd in een 'echte mannenplek', namelijk 'De Haard' (een buurtcentrum met een hobby en autowerkplaats). Ook is het voor allochtone vrouwen moeilijk om aan te sluiten bij een creatieve groep. Deze zijn vaak volledig bezet en de sfeer die in die groepen heerst is ook niet echt uitnodigend voor allochtonen.

Wel is er een sportgroep van 6 allochtone vrouwen. Deze groep blijft voornamelijk op zichzelf en heeft weinig of geen contact met de andere bezoekersters van het Okc. Waar wel een multicultureel aspect aan zit is de open inloop, waar per week 3 allochtone vrouwen naar toe komen. Ook naar de kleuterclub en de moeder/meiden avond komen zowel allochtone als autochtone moeders.

55,6% (10) van de deelnemsters voelt zich meer thuis in de wijk sinds zij naar het Okc gaan. 33,3% (6) heeft dat gevoel niet. 33,3% heeft aangegeven dat zij meer contacten hebben met mensen van andere culturen binnen het Okc. 61,1% geeft aan dat dit niet het geval is. Verder geeft 22,2% (4) aan dat zij meer contacten hebben met mensen van andere culturen buiten het Okc. 72,2% (13) geven aan dat dit voor hen niet geldt.

Arbeid

De gastvrouwen worden door Tandem gestimuleerd in het volgen van cursussen of een studie. Een gastvrouw volgt op dit moment een cursus. Zij ervaart de cursus wel als leuk, maar niet als nuttig en ze weet nog niet of ze er later iets mee wil gaan doen. De andere gastvrouwen hebben wel veel gehad aan de cursus en opleidingen die ze gevolgd hebben. Er vindt op dit moment geen doorstroming naar een baan plaats in het Okc Mengelmoes. De gastvrouw die er al zes jaar actief is en het Okc heeft helpen opzetten heeft het goed naar haar zin en wil er nog blijven. Vanwege haar goede contacten in de wijk komen er veel bezoekersters naar het Ouderkindcentrum. Ook de andere gastvrouwen denken de eerste tijd nog bij het Okc te blijven. Aan de medewerksters van het Okc worden cursussen aangeboden zoals de cursus 'omgaan met computers' en een cursus EHBO.

Voor de bezoekersters wordt er op dit moment geen activiteiten aangeboden die de deelnemsters zouden stimuleren tot het zoeken van een baan of het volgen van een cursus.

Geen van de deelnemsters is mede door de activiteiten van het Okc op zoek gegaan naar een baan. Wel is 11,1% (2) van de deelnemsters van plan een cursus of studie te gaan volgen, 77,8% (14) is dit niet van plan, terwijl 5,6% (1) het niet weet.

In dit verband is er ook een vraag gesteld over de beheersing van de Nederlandse taal. Toch nog ruim 25% van de Nederlandse vrouwen zegt beter Nederlands te begrijpen sinds zij naar het Okc gaan.

Tabel 3.1 begrijpt u beter Nederlands sinds u naar het Okc gaat.

	Nederlands	Turks	Marokkaans	Totaal
Ja	27,8% (5)	-	-	
Nee	55,6% (10)	-	-	
Weet ik niet	5,6% (1)	-	-	

Emancipatie

De groep vrouwen die naar het Okc Mengelmoes komen, doen dat al een zeer lange tijd. Zij komen op zeer regelmatige basis naar dezelfde activiteiten in vaste groepen. Vooral de creatieve groepen zijn erg in trek. Omdat deze creatieve groepen altijd vol zitten komen er weinig nieuwe vrouwen binnen deze groep. De vrouwen die in deze groepen zitten komen nauwelijks in aanmerking voor enige sociale activering, aangezien zij of hun partner een reguliere baan hebben, en zij niet uitkeringsafhankelijk zijn.

Van de deelnemers die de vragenlijsten hebben ingevuld geeft 22,2% (4) aan zich zelfstandiger te voelen sinds zij naar het Okc gaan. 61,1% (11) geeft aan dat zij zich niet zelfstandiger voelen sinds zij naar het Okc gaan, terwijl 11,2% het niet weet.

2.3.4 Conclusies

2.3.4.1 Bereik

Wat is het bereik van het Ouderkindcentrum Mengelmoes? Er kwamen gedurende het eerste half jaar van 2002 in totaal 1276 bezoekers naar de activiteiten van dit Okc. Daarvan waren er 396 van allochtone afkomst. Gemiddeld kwamen er per week 58 volwassenen naar de activiteiten, en daarvan waren er gemiddeld 18 allochtoon. Ongeveer 1/3 van de bezoekers is dus van allochtone afkomst.

De potentiële doelgroep wat betreft de sociale activering is 86 personen. Volgens de gegevens van 2001 kwamen er 27 mensen die naar de activiteiten van Okc gingen in aanmerking voor sociale activering. Een bereik van ruim 30%.

2.3.4.2 Effect

Zelforganisatie en zelfbestuur

Het Okc Mengelmoes heeft 3 gastvrouwen in dienst die worden ondersteund door twee medewerkers van Tandem. Ook worden zij geholpen door vrijwilligsters. Ongeveer de helft van de deelnemers heeft meegeholpen aan de activiteiten in het Okc.

Werk wordt betaald

Alle drie de gastvrouwen hebben een ID-Baan, en krijgen dus betaald. Vrijwilligsters krijgen over het algemeen een beloning voor hun hulp.

Open aanbod

Bijna alle deelnemers weten welke activiteiten er in het Okc plaatsvinden. Slechts de helft vindt de inspraak hierin voldoende.

Kinderen horen erbij

Er is bij alle activiteiten de mogelijkheid tot kinderopvang. Ongeveer 1/3 van de ouders neemt de kinderen mee naar de activiteiten van het Okc.

Opvoedingsondersteuning

Er zijn regelmatig activiteiten die de opvoeding ondersteunen. Ook is het zo dat er tijdens de activiteiten wordt gepraat over de kinderen. Er is echter bijna niemand die heeft aangegeven bij het Okc iets over opvoeding van kinderen te hebben geleerd.

Multicultureel beleid

Er komen zowel allochtone als autochtone vrouwen naar dit Okc. Deze vrouwen blijven echter voornamelijk op zichzelf. De meerderheid geeft aan dat zij niet meer contact hebben met allochtonen sinds zij naar het Okc gaan. Toch voelt nog ruim de helft van de deelnemers zich meer thuis in de wijk sinds zij naar het Okc gaan.

Arbeid

De gastvrouwen volgen regelmatig cursussen, maar er zijn tot nu toe nog geen gastvrouwen doorgestroomd naar een reguliere baan. Slechts weinig van de bezoekers voelden zich door het Okc gestimuleerd om te zoeken naar een baan of het volgen van een studie of cursus.

Emancipatie

De vrouwen die naar het Okc komen doen dit vaak al jaren. Er komen weinig nieuwe vrouwen binnen doordat de groepen al zijn gevuld. Een ruime meerderheid van de bezoekers geeft dan ook aan dat zij niet zelfstandiger zijn geworden sinds zij naar het Okc gaan.

2.4 Okc Sam Sam (Wolfskuil)

2.4.1 *Wijkprofiel Wolfskuil*

Net als Nijeveld wonen er in Wolfskuil veel eenoudergezinnen en allochtone huishoudens. Het aantal ouderen is iets ondergemiddeld. Binnen Wolfskuil spelen op sociaal-maatschappelijk vlak dezelfde aspecten als voor Nijeveld: laag inkomens en opleidingsniveau, veel werkloosheid en relatief beperkte maatschappelijke participatie¹⁴.

---

¹⁴ Afdeling onderzoek en statistiek gemeente Nijmegen, Sociale Atlas (Nijmegen 1998) p 263.

2.4.2 Bereik

2.4.2.1 Totaal aantal bezoeken per activiteit

Bij het Ouderkindcentrum Sam Sam komen er het volgend aantal deelnemers per activiteit. Dit zijn de totaal aantallen van de deelnemers aan de activiteiten in de eerste helft van 2002.

Tabel 4: totaal aantal bezoeken in het eerste half jaar van 2002.

	Frequentie	Volwassenen totaal	Allochtone volwassenen	Gemiddeld per activiteit/ week
Kerngroep	1x per maand	78	36	8
Werkgroepjes				
Avond act. creatief	1x per week	-	-	9
Project met voorwerk	1x per week	-	-	7
Multicultureel koken	1x per week	-	-	5
Fietsles	1x per week ¹⁵	-	-	9
Turkse vrouwen inloop	1x per week	-	-	18
Open inloop	1x per week	-	-	23
Bewegen op muziek	1x per week	-	-	14
Zelf kleding maken	1x per week	-	-	9
Creatief bloemschikken	1x per week	-	-	8
Vrouwenact.	3x per jaar	-	-	85
Totaal algemene act.		1216	762	
Totaal allocht. Groepen		452	452	
Totaal		1668	1214	70

Er komen elke week zo'n 70 mensen naar het Okc Sam Sam. Dit zijn niet elke keer dezelfde, maar er is een vaste kern van ongeveer 40-50 vrouwen die op zeer regelmatige basis het Okc bezoekt. 63% van de bezoekers die de vragenlijsten hebben ingevuld wonen zelf ook in de wolfskuil, waar dit Okc is gevestigd.

---

¹⁵ De fietslessen vinden plaats gedurende enkele perioden per jaar.

2.4.2.2 Bereik van de doelgroepen

Van de bezoekers die de vragenlijsten hebben ingevuld heeft 40,7% (11) ingevuld dat zij of hun partner een betaalde baan hebben. 25,9% (7) heeft er aangegeven dat zij of hun partner een uitkering hebben.

De meest recente gegevens van de sociale activering (2001) laten zien dat er bij de bezoekers van Okc Sam Sam 39 mensen in aanmerking komen voor de sociale activering, waarvan er 23 in de Wolfskuil wonen. Van hen gaan er 14 naar de creatieve inloop, 13 naar 'zelf kleding maken', 1 neemt er deel aan fietslessen, 6 maken er deel uit van een allochtone vrouwengroep, 12 doen er mee aan bloemschikken, 6 doen mee aan het multicultureel koken en 2 nemen deel aan de crea-workshop. De potentiële doelgroep wat betreft de sociale activering is in de Wolfskuil 94 personen. Het bereik is 24% van die personen in de wolfskuil.

51,9% van de deelnemers heeft aangegeven van Nederlandse afkomst te zijn, terwijl 40,7% van Turkse afkomst is. In de Wolfskuil wonen 4.069 (65%) mensen met een Nederlandse afkomst, terwijl 823 (13%) van Turkse en 234 (4%) van Marokkaanse afkomst zijn. Het Okc bereikt dus een relatief groot deel van de allochtone bevolking van de Wolfskuil.

Uitgegaan van de percentages allochtonen en autochtonen in het Okc kan worden gezegd dat er per week gemiddeld 19 Nederlandse, 38 Turkse en 12 Marokkaanse vrouwen komen. Zo bereikt het Okc gemiddeld per week 0,47% van de Nederlanders, 4,6% van de Turken 5,1% van de Marokkanen in de Wolfskuil.

70,4% van de deelnemers heeft de Nederlandse nationaliteit. 29,6% (8) heeft de Turkse nationaliteit.

In de Wolfskuil is totaal 44% (181) van de huishoudens met 0-6 jarige kinderen van Nederlandse afkomst. 6% (24) is van Marokkaanse en 22% (89) is van Turkse afkomst. In totaal zijn er 410 huishoudens in de Wolfskuil met kinderen van 0-6 jaar. Het Okc Sam Sam bereikt een groep van zo'n 40 (verschillende) mensen per week, waarvan er 33% een kind van 0-6 jaar heeft, en bereikt dus zo'n 3% van de ouders met 0-6 jarige kinderen.

Verder kan nog het volgende worden gezegd over de bezoekers van het Ouderkindcentrum Sam Sam; van de bezoekers is 63% getrouwd of samenwonend. 18,5% (5) is alleenstaand en 11% (3) is gescheiden. In de Wolfskuil zijn 62% van de mensen getrouwd of samenwonend, terwijl 31% alleenwonend is.

33% van de bezoekers heeft een kind van 0-6 jaar. 37% heeft een kind van 7-12 jaar.

37% van de deelnemers heeft een opleiding op MBO-niveau, terwijl 29,6% een opleiding heeft op LBO-niveau. 22,6% heeft een opleiding genoten op het niveau van het basisonderwijs. Er zijn geen gegevens die direct weergeven wat het opleidingsniveau is op wijkniveau. De beste indicatie kan worden gevonden in de gegevens over de leerlingenverdeling in het voortgezet onderwijs. Die gegevens wijzen op een trend waarbij er steeds meer hoger opgeleiden komen. Dat wil zeggen dat er steeds meer Havo/Vwo leerlingen zijn, en minder Lbo-leerlingen. Ook duidelijk is dat de Wolfskuil achter blijft bij de stedelijke trend en relatief meer lager opgeleide leerlingen

heeft (ongeveer 60%). Bij het Okc komen dan relatief wat meer hoger opgeleiden uit de wijk.

2.4.3 Effect

2.4.3.1 Pijlers van het Okc

Zelforganisatie en zelfbestuur

Er zijn bij dit Okc drie gastvrouwen in dienst waarvan twee van allochtone afkomst. Twee van hen zijn daar al zo'n drie jaar in dienst. De derde is er pas een half jaar. Alle gastvrouwen hebben een contract voor 32 uur in de week en ieder heeft vaste taken om uit te voeren. De gastvrouwen dragen zorg voor de koffie, het begeleiden van activiteiten en het organiseren van activiteiten. Iedere gastvrouw krijgt in het begin van het jaar in overleg aan aantal activiteiten toebedeeld. Daarvoor is zij dan verantwoordelijk. Voor vele activiteiten zijn er echter meer gastvrouwen aanwezig. Er wordt verder elke week overleg gevoerd met de medewerkster van Tandem. Ook gaan de gastvrouwen naar de vergaderingen van het platform Okc en de regionale bijeenkomsten.

59,3% van de deelnemers die de vragenlijsten hebben ingevuld hebben wel eens meegeholpen aan een activiteit in het Okc.

Werk wordt betaald

In Sam Sam hebben de vrouwen een ID-baan. Zij worden voor hun werk betaald door wijkwerk.

De vrijwilligsters waar het Okc gebruik van maakt krijgen geen geldelijke vergoeding (wel worden werk- of studiebezoeken vergoed), maar krijgen een kleine attentie of kunnen een cursus volgen die hen helpt bij het uitvoeren van hun taken in het Okc. Uitzondering hierop is de vrijwilligster die de kinderopvang verzorgt. Zij krijgt wel een kleine vergoeding. Dit is noodzakelijk aldus een gastvrouw, anders wil niemand het doen. Wel moet hierbij worden opgelet dat de vergoeding niet te hoog wordt, anders worden de andere vrijwilligsters ontevreden.

43,8% van de deelnemers die hebben meegeholpen aan activiteiten in het Okc hebben daarvoor een beloning gehad.

Open aanbod

Ideeën van de deelnemers van de activiteiten worden in de kerngroep besproken en de kerngroep gaat op zoek naar de mogelijkheden om de suggestie uit te voeren. De gastvrouwen doen pogingen om de deelnemers te laten meehelpen aan het organiseren van de activiteiten. Vaak is het zo dat de gastvrouwen de leiding moeten nemen om iets gedaan of van de grond te krijgen. Het is namelijk lastiger om vrijwilligsters te vinden die zaken mee willen helpen organiseren dan om mensen te laten deelnemen. Wat dat betreft zijn de deelnemers misschien wat verwent in het verleden aldus een gastvrouw. Om meer vrouwen bij het Okc te betrekken zijn er bepaalde verwachtingen geschapen waardoor het nu moeilijker is de deelnemers actief te laten meehelpen aan het organiseren van een activiteit. Er is overigens genoeg bereidheid om tijdens de activiteiten even een handje te helpen.

88,9% van de deelnemers heeft aangegeven dat zij weten welke activiteiten er in het Okc plaatsvinden. 77,8% vindt dat zij voldoende inspraak heeft op de activiteiten in het Okc, terwijl 14,8% van de deelnemers vindt dat dit niet voldoende is.

Kinderen horen erbij

Bij alle activiteiten wordt kinderopvang geregeld. Deze opvang vindt plaats in een redelijk kleine ruimte, wat toch als een beperking wordt gezien. Wel kan er extra ruimte worden besproken in hetzelfde gebouw (wanneer dat lang van tevoren wordt aangegeven) of er kan iets worden geregeld met KION. De kleine opvang wordt door de gastvrouwen en de medewerkster van Tandem als het grootste knelpunt genoemd voor dit Okc.

De opvang wordt georganiseerd door de gastvrouwen in samenwerking met vrijwilligsters. Dat de kinderen mee kunnen komen is vooral belangrijk voor de allochtone vrouwen aldus een gastvrouw. Zij laten hun kind liever niet (alleen) achter, zelfs niet bij een oppas. De allochtone kinderen zijn ook erg gebonden aan hun moeder en de Turkse en Marokkaanse vrouwen nemen dan ook vrijwel altijd hun kinderen mee naar het Okc. Nederlandse vrouwen doen dat veel minder vaak.

Verder wordt er een kinderkook café georganiseerd, waarbij de kinderen aan aantal keer kookles krijgen en uiteindelijk voor hun ouders koken.

77,8% van de deelnemers met 0-6 jarige kinderen neemt de kinderen mee naar het Okc. Van de ouders met 7-12 jarige kinderen heeft 20% aangegeven de kinderen mee te nemen naar het Okc, terwijl 70% dat niet doet.

2.4.3.2 *Beleidsvelden*

Opvoedingsondersteuning

Naast het kinderkookcafé, waarbij direct de kinderen betrokken zijn, is er ook nog de moeder/meidenavond die direct met de opvoedingsondersteuning te maken heeft. Bij de andere activiteiten is er meer sprake van 'informele' opvoedingsondersteuning. Bij die activiteiten, zoals de open inloop en de vrouwengroepen, wordt er veel gepraat over opvoeding van kinderen en er worden tips uitgewisseld. Daar is er meer sprake van een indirecte (of informele) opvoedingsondersteuning. Tijdens de activiteiten wordt er kinderopvang aangeboden.

33,3% van de deelnemers zegt veel geleerd te hebben over opvoeding in het Okc. 55,6% zegt dat zij niks hebben geleerd over opvoeding in het Okc, terwijl 3,7% het niet weet.

Multicultureel beleid

Er zijn in het Okc twee allochtone vrouwengroepen, namelijk een Turkse en een Marokkaanse groep. Verder zijn er fietslessen voor allochtone vrouwen. Deze activiteiten worden bezocht door allochtone vrouwen. Verder zijn er nog andere activiteiten in het Okc zoals de open inloop en de sportgroep waarbij zowel autochtonen als allochtonen aan deelnemen.

Voor allochtone vrouwen is het Ouderkindcentrum heel belangrijk aldus een gastvrouw. Zij komen vooral naar de 'eigen' groepen, maar komen soms ook naar de activiteiten samen met de autochtone vrouwen. Dit geldt echter niet voor alle allochtone vrouwen.

De Turkse en Marokkaanse vrouwengroepen hebben hun activiteiten op vaste dagen. Daarbij wordt rekening gehouden met feestdagen. Zij komen zeer trouw naar de activiteiten van die groep, alleen als ze ziek zijn komen ze niet.

92,6% van de vrouwen die de vragenlijsten hebben ingevuld voelen zich meer thuis in de wijk sinds zij naar het Okc gaan. 81,5% heeft meer contacten met andere culturen binnen het Okc terwijl 63% heeft aangegeven dat zij ook meer contacten hebben met mensen van andere culturen buiten het Okc.

Arbeid

Alle gastvrouwen hebben een cursus 'vrouwen nemen de leiding' gedaan, die aansluit bij hun rol als gastvrouw. Twee gastvrouwen hebben ook een opleiding sociaal cultureel werk gevolgd. Één van de gastvrouwen gaf aan door het volgen van een opleiding door te willen stromen naar een (beter) betaalde baan. Een andere gastvrouw zou in de toekomst graag een sociaal project opzetten in Suriname. Één gastvrouw was eerst vrijwilligster en heeft nu een baan in het Okc, heeft een opleiding gevolgd en is nu doorgestroomd naar een reguliere baan (bij Tandem). Ook zijn er twee vrijwilligsters doorgestroomd naar een ID-baan.

De medewerksters van Sam Sam kunnen op kosten van het Okc cursussen volgen. Daarbij moet worden gedacht aan een computercursus, een cursus 'omgaan met financiën of een training 'vrouwen nemen de leiding'. Ook worden er cursussen zelf kleding maken aangeboden. Deze vinden plaats in samenwerking met Stichting Voorwerk (leer-werk project) die het confectie-atelier beschikbaar stellen.

Er lopen nu plannen voor samenwerking met Aan-Bod (sociale-activering), Stichting Voorwerk en Wijkwerk een PraktijkTrainingsCentrum (PTC) waar activiteiten worden ontwikkeld ten dienste van de wijk, waarbij werkgelegenheid gecreëerd wordt, en waar mensen uit de wijk arbeidsvaardigheden kunnen opdoen.

Er werd de deelnemers gevraagd of zij het gevoel hadden dat zij beter Nederlands begrijpen sinds zij naar het Okc gaan. De resultaten staan in de onderstaande tabel.

4.1 Begrijpt u beter Nederlands sinds u naar het Okc gaat.

Beter Nederlands?	Nederlands	Turks	Marokkaans	Totaal
Ja	7,1% (1)	81,9% (9)	100% (1)	40,7% (11)
Nee	50% (7)	18,2% (2)	-	33,3% (9)
Weet ik niet	7,1% (1)	-	-	3,7% (1)

Van de vrouwen die Sam Sam bezoeken is 18,5% op zoek gegaan naar een baan. 25,9% van de bezoekers heeft aangegeven dat zij, (mede) door activiteiten in het Okc, een cursus of een studie willen gaan volgen. 55,6% heeft aangegeven dat zij dit niet van plan zijn te gaan doen, terwijl 4,8% het niet weet.

Emancipatie

Doordat de vrouwen dingen doen in het Okc groeit hun zelfvertrouwen en eigenwaarde. Vooral nadat zij de eerste stap hebben genomen (namelijk het binnenstappen van het Okc) is er snel een groei in zelfvertrouwen waar te nemen. Vooral voor traditioneel opgevoede Turkse en Marokkaanse vrouwen is het Okc heel belangrijk. Voor die vrouwen is het vaak één van de weinige momenten dat zij voet buiten de deur zetten. Daarbij spelen de activiteiten zoals de allochtone vrouwengroepen en de open inloop een belangrijke rol.

Maar ook voor autochtone vrouwen biedt het Okc een mogelijkheid tot het doorbreken van isolement. Via het Okc gaan vrouwen ook naar andere plekken in de wijk, zoals bijvoorbeeld het sportcentrum.

66,7% van de deelnemers voelt zich zelfstandiger sinds zij deelnemen aan activiteiten in het Okc. 22% vindt dat dit niet het geval is, terwijl 3,7% het niet weet.

2.4.4 *Conclusies*

2.4.4.1 *Bereik*

Wat is het bereik van het Ouderkindcentrum Sam Sam? Er kwamen gedurende de eerste helft van 2002 in totaal 1668 bezoekers naar de activiteiten. Daarvan waren er 1214 van allochtone afkomst. Gemiddeld kwamen er zo'n 69 bezoekers waarvan zo'n 50 allochtonen. De bezoekers van het Okc bestaan dus voor een groot deel uit allochtone vrouwen.

De potentiële doelgroep wat betreft de sociale activering in de Wolfskuil is 94 personen. Er kwamen bij het Okc Sam Sam 39 mensen die in aanmerking kwamen voor sociale activering, waarvan 23 uit de Wolfskuil. Het bereik wat betreft de sociale activering in de Wolfskuil is dus 24%.

2.4.4.2 *Effect*

Zelforganisatie en zelfbestuur

Het Okc Sam Sam heeft drie gastvrouwen in dienst die worden ondersteund door een medewerkster van Tandem. Ook worden zij geholpen bij de activiteiten door vrijwilligsters. De meerderheid van de bezoekers heeft wel eens meegeholpen aan de activiteiten in het Okc.

Werk wordt betaald

De gastvrouwen in het Okc hebben een ID-baan, en krijgen dus betaald voor hun werk bij het Okc. Ongeveer de helft van de vrijwilligsters heeft voor hun hulp een beloning gehad.

Open aanbod

Bijna alle deelnemers weten welke activiteiten er in het Okc plaatsvinden, en de overgrote meerderheid vindt dat zij voldoende inspraak heeft op de activiteiten die in het Okc worden georganiseerd.

Kinderen horen erbij

Er is de mogelijkheid tot kinderopvang gedurende de activiteiten in het Okc. Veel ouders nemen dan ook hun kinderen mee naar het Okc.

Opvoedingsondersteuning

Er zijn enkele activiteiten die direct opvoedingsondersteunend zijn, maar ook bij de andere activiteiten wordt er over opvoeding en kinderen gesproken. Toch zegt maar 1/3 van de deelnemers er veel geleerd te hebben over de opvoeding van kinderen in het Okc.

Multicultureel beleid

Er komen zeer veel allochtone vrouwen op zeer regelmatige basis naar het Okc. Veel bezoeksters van het Okc hebben dan ook meer contact met mensen van andere culturen binnen het Okc, maar ook daarbuiten. Verder hebben vrijwel alle deelnemers aangegeven dat zij zich meer thuis voelen in de wijk sinds zij naar het Okc gaan.

Arbeid

De gastvrouwen volgen regelmatig een cursus of hebben een opleiding gevolgd. Ongeveer 1/5 van de deelnemers heeft aangegeven dat zij mede door activiteiten in het Okc op zoek zijn gegaan naar een baan, en 1/4 van de deelnemers gaf aan een cursus of studie te willen gaan volgen.

Emancipatie

De ruime meerderheid van de deelnemers van de activiteiten bij Sam Sam heeft aangegeven dat zij zich zelfstandiger voelen sinds zij aan die activiteiten deelnemen.

3 Samenvatting

3.1 De Okc's

Een Ouderkindcentrum biedt ouders, vooral in de periode dat ze voor jonge kinderen zorgen, mogelijkheden om zorgtaken en initiatieven richting samenleving en betaald werk te combineren. De centra zijn gelegen in aanpak en attentie wijken. In het algemeen kan worden gezegd dat de (allochtone) ouders in aanpak en attentiewijken in Nijmegen de doelgroep is. In dit onderzoek is er met name gekeken naar de ouders van kinderen van 0-6 jaar.

In Nijmegen bestaan op dit moment vier Ouderkindcentra. Het gaat om *Mamma Mia* in Neerbosch-Oost, *De Paraplu* in Hatert, *Mengelmoes* in het Willemskwartier en *Sam Sam* in de Wolfskuil. Dit zijn zogenaamde aanpak en attentiewijken met elk een eigen problematiek. Het Willemskwartier en Wolfskuil scoren relatief zeer ongunstig op sociaal-maatschappelijk gebied, terwijl Neerbosch-Oost en Hatert wel beter scoren, maar nog onder het Nijmeegs gemiddelde zitten. Deze Ouderkindcentra zijn vanuit de wijk ontstaan met behulp van welzijnsorganisatie Tandem, maar ook met (financiële) steun van de gemeente. De Okc's werken met vrouwen uit de wijk, waar sommigen voor hun werk betaald krijgen (gastvrouwen) en anderen als vrijwilligster actief zijn. Tandem begeleidt de Ouderkindcentra in Nijmegen.

3.2 Probleemstelling

De Okc's proberen doelstellingen te realiseren die liggen op de gemeentelijke beleidsterreinen *opvoedingsondersteuning en jeugdbeleid, multicultureel beleid, arbeid en emancipatie*. Onder andere in verband met deze doelstellingen worden bij de organisatie van de Okc's de volgende vier uitgangspunten gehandeed: *Zelforganisatie en Zelfbestuur, Werk wordt betaald, Open aanbod en kinderen horen erbij*.

Aangezien de gemeente op dit moment nog geen beleid heeft geformuleerd ten aanzien van de Okc's is onderzocht wat het bereik is van de verschillende Okc's, en wat de effecten zijn van de Okc's.

Voor het onderzoek is gekozen voor de volgende probleemstelling: *wat is het bereik en effect van de Nijmeegse Ouderkindcentra?* Bij het bereik gaat het erom te achterhalen hoeveel leden van de doelgroep er worden bereikt en aan welke activiteiten zij deelnemen. Daarnaast is het de vraag wat de effecten zijn van de verschillende Okc's. Gekeken is welke resultaten de Okc's behalen op de gebieden van de vier pijlers en op het gebied van de vier gemeentelijke beleidsterreinen.

3.3 Onderzoeksopzet

Om de probleemstelling te kunnen beantwoorden is er voor gekozen om gebruik te maken van vragenlijsten én interviews. Bij de interviews is er gebruik gemaakt van een algemene leidraad die gebaseerd was op de vier pijlers en de vier beleidsterreinen. Vrijwel alle gastvrouwen en de ondersteuners van Tandem zijn geïnterviewd.

Bij de vragenlijst is gevraagd naar de persoonlijke gegevens van de deelnemers én hun waardering en kijk op het Okc waar zij naar toegaan. Ten slotte is hen gevraagd of zij in een schema wilden aangeven naar welke activiteiten zij zijn geweest. Ook zijn er enkele activiteiten bezocht die in de Okc's plaatsvinden. De informatie over de bezoekersaantallen en de sociale activering zijn afkomstig van Tandem. De andere gegevens, van bijvoorbeeld de potentiële doelgroepen, zijn afkomstig van de stadsgedaten, het bevolkingsbestand of het SoZa-bestand.

3.4 Bereik en effecten van de Ouderkindcentra in Nijmegen.

3.4.1 Mamma Mia

3.4.1.1 Wijkprofiel Neerbosch-Oost

De bevolking is in de afgelopen 10 jaar met ongeveer 700 toegenomen. Naar leeftijd en huishouden bezien is de samenstelling van de wijk gemiddeld. Afwijkend is wel het hoge aandeel van de allochtone minderheden. Hun percentage is de laatste 3 jaar toegenomen van 15 naar 18 (voor Nijmegen was dat van 11 naar 12). De sociaal economische positie van de wijk is niet ongunstig, maar ook niet gunstig (bescheiden inkomensniveau, beperkte doorstroming naar het voortgezet onderwijs) en hetzelfde geldt voor de maatschappelijke participatie¹⁶.

3.4.1.2 Bereik

Er kwamen gedurende het eerste half jaar van 2002 in totaal 687 mensen naar het Okc's Mamma Mia, waaronder 442 allochtonen. Dat is gemiddeld per week 32 bezoekers, waarvan 18 allochtonen. Er is bij Mamma Mia sprake van een kern van rond de 40 verschillende vrouwen die zeer regelmatig naar het Okc gaat.

Wat betreft de sociale activering is het bereik van Mamma Mia 20%.

Het Okc bereikt ongeveer 0,27% van de Nederlandse bevolking, 3,5% van de Turkse en 0,8% van de Marokkaanse bevolking uit Neerbosch-Oost.

Het bereik van de doelgroep ouders met 0-6 jarige kinderen is 6%

Het Okc bereikt verder relatief wat hoger opgeleiden uit de wijk.

3.4.1.3 Effect

---

¹⁶ Afdeling onderzoek en statistiek gemeente Nijmegen, Sociale Atlas (Nijmegen 1998) p 277.

Over de pijler zelforganisatie en zelfbestuur kan het volgende worden gezegd: de gastvrouwen hebben een aantal vaststaande taken die zij moeten uitvoeren. Dat doen zij met ondersteuning van een Tandemmedewerkster. Verder worden de gastvrouwen geholpen door vrijwilligsters.

De gastvrouwen die in het Okc werken hebben allen een ID-baan, wat aansluit bij de pijler werk wordt betaald. Ook de vrijwilligsters worden voor hun hulp beloond.

Bij het Okc Mamma Mia kan worden gezegd dat er sprake is van open aanbod. Alle activiteiten zijn erg toegankelijk en vrijwel alle deelnemers zijn bekend met de activiteiten en zijn tevreden met hun inspraak hierop.

Ook de kinderen horen erbij in het Ouderkindcentrum Mamma Mia. Veel ouders nemen hun kinderen mee naar het Okc en de kinderopvang is er goed geregeld.

Op het gebied van opvoedingsondersteuning kan worden gezegd dat er zowel formeel als informeel aandacht aan wordt besteed. Een groot deel van de bezoekers heeft veel geleerd over het opvoeden van kinderen in het Okc.

Ook op het gebied van het multicultureel beleid is het Okc Mamma Mia zeer effectief. Er komt een groot aantal allochtonen naar het Okc. Verder heeft een groot deel van de bezoekers aangegeven dat zij zich meer thuis voelen in de wijk. Ook heeft vrijwel iedereen van de bezoekers meer contact met mensen van andere culturen.

Er zijn geen cursussen die er specifiek op gericht zijn op het stimuleren van mensen naar het zoeken van een baan of het volgen van een cursus. Wel wordt er tijdens de activiteiten gepoogd te mensen te 'activeren'. Er zijn zeer weinig bezoekers op zoek gegaan naar een baan. Wel zijn er meer bezoekers van plan een cursus of studie te gaan volgen. Ook hebben vooral allochtone vrouwen het idee dat zij beter Nederlands begrijpen.

Op het gebied van emancipatie kan worden gezegd dat het Okc voor sommige mensen een doorbreking van een isolement is en vaak bijdraagt aan de opbouw van zelfvertrouwen. Meer dan de helft van de bezoekers heeft door de activiteiten van het Okc het gevoel dat zij zelfstandiger zijn geworden.

3.4.2 *De Paraplu*

3.4.2.1 *Wijkprofiel Hatert*

Veel van de huidige bewoners wonen al lang in Hatert. Daardoor is er sprake van een sterke vergrijzing. In samenhang hiermee is de afgelopen periode het bevolkingsaantal fors teruggelopen, zij het dat deze afname gestopt is na 1994. Vanaf dat moment is te zien dat het aandeel kinderen en allochtonen stijgt. De nieuwe wijkbewoners zijn vaak huishoudens met lage inkomens, soms uit andere sociaal-economisch minder sterke wijken en onder hen ook allochtone woningzoekenden. Hatert is is sociaal-maatschappelijk geen sterke wijk¹⁷.

---

¹⁷ Afdeling onderzoek en statistiek gemeente Nijmegen, Sociale Atlas (Nijmegen 1998) p 317.

3.4.2.2 *Bereik*

Er kwamen gedurende het eerste half jaar van 2002 in totaal 848 mensen naar het Okc De Paraplu, waaronder 396 allochtonen. Dat is gemiddeld per week 30 bezoekers, waarvan 10 allochtonen. Er is bij het Okc De Paraplu sprake van een kerngroep van ongeveer 40 verschillende vrouwen die zeer regelmatig naar het Okc komt.

Wat betreft de sociale activering is het bereik van De Paraplu 10%.

Het Okc bereikt ongeveer 0,31% van de Nederlandse bevolking, 0,51% van de Turkse en 2,8% van de Marokkaanse bevolking uit Hatert.

Het bereik van de doelgroep ouders met 0-6 jarige kinderen is 3%

Het Okc bereikt verder relatief wat hoger opgeleiden uit de wijk.

3.4.2.3 *Effect*

Over de pijler zelforganisatie en zelfbestuur kan het volgende worden gezegd: de gastvrouwen hebben een aantal vaststaande taken die zij moeten uitvoeren. Dat doen zij met ondersteuning van een Tandemmedewerker. Verder worden de gastvrouwen begeleidt door vrijwilligsters. De gastvrouwen hebben allen een ID-baan, wat aansluit bij de pijler werk wordt betaald. Alle activiteiten zijn toegankelijk, en de meeste bezoekers weten welke activiteiten er worden aangeboden. Er is echter een grote groep die de inspraak hierop onvoldoende vindt. Tijdens de activiteiten wordt kinderopvang aangeboden, en ouders nemen hun kinderen vaak mee naar het Okc. De kinderopvang is goed geregeld bij het Okc De Paraplu.

Op het gebied van de opvoedingsondersteuning kan gezegd worden dat er zowel formeel als informeel aandacht aan wordt besteed. Er worden veel activiteiten aangeboden die betrekking hebben op opvoedingsondersteuning, maar er is maar een relatief klein gedeelte van de bezoekers die hebben aangegeven dat zij er iets van geleerd hebben. Op het gebied van het multiculturele beleid kan worden gezegd dat een meerderheid van de bezoekers zich meer thuis voelt in de wijk sinds zij naar het Okc komen. Er komen ook veel allochtonen naar het Okc. Veel van de bezoekers heeft dan ook aangegeven dat zij meer contact hebben met mensen van andere culturen. Bij het Okc worden cursussen aangeboden zoals de taalondersteuning die mensen direct ondersteund in het verbeteren van hun kansen op betaalde arbeid. Van de allochtone bezoekers heeft dan ook de meerderheid het idee dat zij beter Nederlands begrijpen. Op het gebied van emancipatie kan worden gezegd dat het Okc in ieder geval een plaats biedt voor de vrouwen om zich te ontwikkelen. Echter heeft minder dan de helft van de bezoekers aangegeven zich zelfstandiger te voelen sinds zij naar het Okc gaan.

3.4.3 Mengelmoes

3.4.3.1 Wijkprofiel Nijeveld (Willemskwartier)

Dominant in het beeld van Nijeveld is de positie van Willemskwartier. De buurt heeft als een van de eerste Nijmeegse wijken te maken gekregen met de problematiek die eigen is aan oude stadswijken met een goedkope woningvoorraad: enerzijds een laag opgeleide eigen bevolking, waarvan een groot deel een sterke onderlinge betrokkenheid kent en anderzijds een instroom van huishoudens die aangewezen zijn op het goedkoopste deel van de woningvoorraad. Onder hen bevonden zich ook veel huishoudens van Turkse en Marokkaanse afkomst. Nog steeds is het sociaal-maatschappelijk profiel van de buurt niet gunstig (lage inkomens, beperkt opleidingsniveau, veel werklozen, ect.)¹⁸.

3.4.3.2 Bereik

Er kwamen gedurende het eerste half jaar van 2002 in totaal 1276 mensen naar het Okc Mengelmoes, waaronder 396 allochtonen. Dat is gemiddeld 58 bezoeksters per week, waaronder zo'n 18 allochtone vrouwen. Er is bij het Okc Mengelmoes sprake van een groep van ongeveer 45 vrouwen die op zeer regelmatige basis naar het Okc gaat.

Wat betreft de sociale activering is het bereik van Mengelmoes 31%.

Het Okc bereikt ongeveer 1,2% van de autochtone bevolking, 2,1% van de allochtone bevolking uit Nijeveld.

Het bereik van de doelgroep ouders met 0-6 jarige kinderen is 13%

Het Okc bereikt verder relatief wat hoger opgeleiden uit de wijk.

3.4.3.3 Effect

Over de pijler zelforganisatie en zelfbestuur kan worden gezegd dat de gastvrouwen vastgestelde taken hebben. Daarbij worden zij ondersteund door twee medewerksters van Tandem. Verder worden de vrouwen bij de activiteiten begeleidt door vrijwilligsters.

De gastvrouwen hebben allen een ID-baan, dus hun werk wordt betaald. Ook de vrijwilligsters worden vaak beloond voor hun hulp.

Over het open aanbod kan worden gezegd dat de (gast)vrouwen het activiteitenaanbod bepalen. Bijna alle deelnemers weten welke activiteiten er in het Okc plaatsvinden, maar slechts de helft van de deelnemers is tevreden over de inspraak op het activiteiten aanbod.

---

¹⁸ Afdeling onderzoek en statistiek gemeente Nijmegen, Sociale Atlas (Nijmegen 1998) p 255.

Bij de activiteiten van het Okc wordt er kinderopvang geboden, alhoewel de opvang op het kantoortje niet altijd ideaal is. Ook zijn er enkele activiteiten die speciaal voor de kinderen zijn. Bij Okc Mengelmoes horen de kinderen er dus bij.

Op het gebied van de opvoedingsondersteuning kan worden gezegd dat er voor ouders geen activiteiten worden aangeboden die direct de opvoeding ondersteunen. Er wordt wel over opvoeding gepraat door de moeders gedurende de activiteiten. Er is echter maar een klein aantal bezoeksters die heeft aangegeven dat zij wat geleerd hebben bij dit Okc over het opvoeden van kinderen.

Er komen allochtonen naar het Okc Mengelmoes. De allochtonen en de autochtonen blijven echter in hun 'eigen' groepen. Slechts een minderheid heeft aangegeven dat zij meer contact hebben met mensen van andere culturen. Toch voelt iets meer dan de helft van de mensen zich meer thuis in de wijk sinds zij naar het Okc Mengelmoes gaan.

Er worden op dit moment geen cursussen aangeboden die direct gericht zijn op het stimuleren van mensen naar het zoeken van een baan of het volgen van een cursus. Er zijn weinig vrouwen op zoek gegaan naar een baan of gestimuleerd tot het volgen van een studie of cursus.

Er worden bij het Okc Mengelmoes weinig 'nieuwe' vrouwen binnengehaald. Het zijn vaak dezelfde vrouwen die, vooral naar de creatieve groepen gaan. Deze vrouwen komen soms al jaren naar het Ouderkindcentrum. Er is maar een klein aantal vrouwen dat aangeeft dat zij zich zelfstandiger voelen sinds zij naar het Okc komen.

3.4.4 *Sam Sam*

3.4.4.1 *Wijkprofiel Wolfskuil*

Net als Nijeveld wonen er in Wolfskuil veel eenoudergezinnen en allochtone huishoudens. Het aantal ouderen is iets ondergemiddeld. Binnen Wolfskuil spelen op sociaal-maatschappelijk vlak dezelfde aspecten als voor Nijeveld: laag inkomen en opleidingsniveau, veel werkloosheid en relatief beperkte maatschappelijke participatie¹⁹.

3.4.4.2 *Bereik*

Er kwamen gedurende het eerste half jaar van 2002 in totaal 1668 bezoeksters naar het Okc Sam Sam, waarvan er 1194 van allochtone afkomst waren. Het komt er op neer dat er per week gemiddeld 69 bezoeksters komen waarvan er zo'n 50 van allochtone afkomst zijn.

Wat betreft de sociale activering is het bereik van Sam Sam 24%.

Het Okc bereikt ongeveer 0,47% van de Nederlandse bevolking, 4,6% van de Turkse en 5,1% van de Marokkaanse bevolking uit Neerbosch-Oost.

---

¹⁹ Afdeling onderzoek en statistiek gemeente Nijmegen, Sociale Atlas (Nijmegen 1998) p 263.

Het bereik van de doelgroep ouders met 0-6 jarige kinderen is 3%

Het Okc bereikt verder relatief wat hoger opgeleiden uit de wijk.

3.4.4.3 Effect

Over de pijler zelforganisatie en zelfbestuur kan het volgende worden gezegd: de gastvrouwen hebben een aantal vaststaande taken die zij moeten uitvoeren. Daarbij worden zij ondersteund door een medewerkster van Tandem. Verder worden de gastvrouwen geholpen door vrijwilligsters.

De gastvrouwen die in het Okc werken hebben allen een ID-baan en worden dus betaald. Ongeveer de helft van de vrijwilligsters heeft aangegeven dat zij voor hun hulp een beloning hebben gehad.

Bij Sam Sam kan worden gezegd dat er sprake is van een open aanbod. De activiteiten zijn toegankelijk en vrijwel alle deelnemers weten welke activiteiten er plaatsvinden en zijn tevreden met hun inspraak hierop.

Bij alle activiteiten is er de mogelijkheid tot kinderopvang, alhoewel de ruimte hiervoor beperkt is. Er worden regelmatig activiteiten voor kinderen georganiseerd en ouders nemen vaak kinderen mee naar het Okc. Bij Sam Sam horen de kinderen erbij.

Over de opvoedingsondersteunende activiteiten in Sam Sam kan worden gezegd dat er enkele activiteiten worden aangeboden die direct te maken hebben met opvoedingsondersteuning. Ook is er sprake bij andere activiteiten van een 'informele' opvoedingsondersteuning. Echter heeft slechts 1/3 van de bezoekers aangegeven dat zij veel geleerd hebben over opvoeding in het Okc.

Er komen veel allochtonen naar het Okc Sam Sam. Er zijn twee allochtone vrouwengroepen die op zichzelf blijven, maar er komen bij de andere activiteiten ook vaak allochtonen. De grote meerderheid van de mensen heeft dan ook meer contact met mensen van andere culturen. Verder heeft vrijwel elke deelnemer aangegeven dat zij zich meer thuis voelt in de wijk sinds zij naar het Okc gaan.

Bij Sam Sam heeft een relatief groot aantal mensen (18,5%) aangegeven dat zij door het Okc op zoek zijn gegaan naar een baan en 26% is van plan een cursus op een studie te gaan volgen. Ook hebben vrijwel alle allochtone vrouwen het gevoel dat zij beter Nederlands begrijpen sinds zij naar het Okc gaan.

Doordat vrouwen dingen zélf doen groeit in het Okc hun zelfvertrouwen en eigenwaarde. Ook speelt het Okc een rol in het doorbreken van een isolement. Een ruime meerderheid van de vrouwen heeft aangegeven dat zij zich zelfstandiger voelen sinds zij naar het Okc komen.

3.5 Conclusies

3.5.1 Bereik

Wat is het bereik van de Ouderkindcentra in Nijmegen? Gemiddeld bereikten de gezamenlijke Okc's gedurende de eerste helft van 2002 zo'n 187 bezoekers per week, waarvan gemiddeld zo'n 96 van allochtone afkomst zijn.

Gegevens bereik Okc's in Nijmegen, 1^e helft 2002.

	Mamma Mia	De Paraplu	Mengelmoes	Sam Sam	Totaal in Nijmegen
Bezoeksters gem. p/w	32	30	58	69	187
Allochtone bezoekers gem. p/w	18	10	18	50	96
Bezoeken totaal	687	848	1276	1668	4479
Allochtone bezoeken	442	396	396	1214	2448

De Okc's in Nijmegen bereikten de eerste helft van 2002 bijna 4500 bezoekers, waarvan er bijna 2500 van allochtone afkomst waren.

In totaal bereiken de Okc's volgens de gegevens die betrekking hebben op de sociale activering (2001) zo'n 84 mensen. De doelgroep in totaal in Nijmegen (ouders met 0-6 jarige kinderen die in aanmerking komen voor sociale activering) bedraagt 982 huishoudens. Dat is dus zo'n 8,5% van het totaal in Nijmegen. De wijken waar de huidige Okc's gevestigd zijn steekt de potentiële doelgroep duidelijk af bij andere wijken. In de wijk Nijveld bestaat de potentiële doelgroep uit 86 huishoudens, in Hatert 98 huishoudens, in de Wolfkuil 94 en in Neerbosch-Oost uit 65 huishoudens. Wijken waar geen Okc is gevestigd, maar wel veel leden van de doelgroep herbergen zijn Biezen (73) en Meijhorst (67). Verder is er een grote potentiële doelgroep in Dukenburg (totaal 220 huishoudens) en Lindenholt (totaal 114). Dat zijn de wijken waar nieuwe Ouderkindcentra in de opstartfase zijn.

3.5.2 Effecten

3.5.2.1 Zelforganisatie en Zelfbestuur

Bij alle Okc's is het de bedoeling dat de vrouwen het zelf doen. Tandem geeft hen ondersteuning. Deze ondersteuning hangt af van de mate van zelfstandigheid van de gastvrouwen. De gastvrouwen krijgen bepaalde taken en voeren deze uit. De vrouwen doen het werk dus zelf.

3.5.2.2 *Werk wordt betaald*

Alle gastvrouwen die in dienst zijn van de Okc's hebben een ID-baan, en krijgen dus betaald voor hun werk. Verder krijgen soms ook de oppas en 'vakkrachten' een vergoeding. Meestal worden ook de vrijwilligsters beloond voor hun hulp bij de activiteiten.

3.5.2.3 *Open aanbod*

De Okc's streven er naar om zo toegankelijk mogelijk te zijn. Daarom wordt er gestreefd de kosten zo laag mogelijk te houden. Verder wordt het aanbod van de activiteiten bepaald door de gastvrouwen in samenspraak met de ondersteuners van Tandem. Vanuit de deelnemersgroep worden signalen gebruikt om mensen bij het Okc te blijven betrekken (aanbod op maat).

3.5.2.4 *Kinderen horen erbij*

Alhoewel de grootte van de kinderopvang bij sommige Okc's een knelpunt is kan worden gezegd dat de kinderen er bij horen. Ouders kunnen in principe hun kinderen meenemen naar het Okc en veel ouders maken ook gebruik van de mogelijkheid. Sommige Okc's hebben ook activiteiten die speciaal voor de kinderen zijn, maar ook de ouders bij het Ouderkindcentrum betrekken.

3.5.2.5 *Opvoedingsondersteuning*

Alhoewel er regelmatig activiteiten in de Okc's plaatsvinden die direct gerelateerd zijn aan opvoedingsondersteuning en er gedurende de andere activiteiten vaak over opvoeding en kinderen wordt gepraat is het niet meteen zo dat de vrouwen vinden dat ze er veel aan hebben gehad. Verrassend is dat slechts een minderheid aangeeft dat zij echt geleerd hebben over het opvoeden van kinderen. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat men praten over de opvoeding niet als leren ervaart.

3.5.2.6 *Multicultureel beleid*

Er komen naar de Ouderkindcentra in Nijmegen veel allochtonen. Een deel van deze allochtonen gaat naar zogenaamde allochtonengroepen (Turkse en Marokkaanse), waar verder geen deelneemsters van andere culturen bij betrokken zijn. Uit die allochtonengroepen gaat maar een gedeelte ook naar andere activiteiten voor autochtonen en allochtonen binnen het Okc. Voor de anderen is er dus niet echt sprake van een multicultureel aspect binnen het Okc. Deze allochtone groepen zijn toch zeer belangrijk om allochtonen te bereiken en bij het Okc's te betrekken. Vooral voor allochtone vrouwen biedt het Okc een plaats waar zij zich gemakkelijk buiten huis kunnen bewegen.

Overigens gaan er ook veel allochtonen naar overige activiteiten van het Okc, waar ook autochtonen naar toe gaan. Bij die activiteiten is er wel sprake van een multicultureel aspect. Allochtonen en autochtonen geven aan zowel binnen als buiten het Okc meer

contact te hebben. Ook voelen velen zich meer thuis in de wijk sinds zij naar een Okc gaan.

3.5.2.7 *Arbeid*

De gastvrouwen bij de verschillende Okc's volgen verscheidene studies of cursussen om later gemakkelijker te kunnen doorstromen naar een reguliere baan. Echter is er tot nu toe nog niet veel sprake geweest van doorstroming naar betaalde banen. Sommige gastvrouwen zien hun functie bij het Ouderkindcentrum niet als een tijdelijk, en zijn niet echt geneigd door te stromen naar een reguliere baan. Daarbij spelen factoren als de werktijden, arbeidsvreugde (hebben het naar hun zin) en kinderopvang een rol. Meer effect hebben de Okc's op de deelnemers aan de verscheidene activiteiten. Deze worden over het algemeen steeds actiever en over het algemeen wordt een groep bezoeksters mede door de activiteiten gestimuleerd tot het volgen van een cursus of studie. Slechts weinigen worden door de activiteiten van het Okc zo gestimuleerd dat zij op zoek zijn gegaan naar een baan.

3.5.2.8 *Emancipatie*

Vrouwen nemen in de Ouderkindcentra deel aan allerlei activiteiten. Door dingen zelf te doen kan hun zelfvertrouwen en eigenwaarde toenemen. Het Okc biedt een plaats waar mensen zich zouden kunnen ontwikkelen. Toch heeft slechts een minderheid het gevoel dat zij zich zelfstandiger voelen sinds zij deelnemen aan activiteiten.

Schema korte waardering effecten op acht punten per Okc.

	Mamma Mia in Neerbosch-Oost	De Paraplu in Hatert	Mengelmoes in Nijveld	Sam Sam in Wolfskuil
Wijkprofiel	Attentiewijk	Attentiewijk	Aanpakwijk	Aanpakwijk
Zelforganisatie en zelfbestuur	Vrouwen doen het zelf	Vrouwen doen het zelf	Vrouwen doen het zelf	Vrouwen doen het zelf
Werk wordt betaald	Gastvrouwen hebben ID-baan	Gastvrouwen hebben ID-baan	Gastvrouwen hebben ID-baan	Gastvrouwen hebben ID-baan
Open aanbod	Inspraak ruim voldoende	Onvoldoende inspraak	Toegankelijkheid is knelpunt	Inspraak ruim voldoende
Kinderen horen erbij	Opvang goed geregeld, veel kinderen	Opvang goed geregeld, veel kinderen	Opvang op kantoortje niet altijd ideaal.	Kleine opvang is knelpunt.
Opvoedingsondersteuning	Veel effect	Weinig effect	Weinig effect	Weinig effect
Multicultureel beleid	Veel effect, veel allochtonen	Veel effect, veel allochtonen	Weinig/ geen effect; aparte groepen	Veel effect, heel veel allochtonen
Arbeid	Weinig/ geen doorstroming, wel effect	Wel enige doorstroming, wel effect	Weinig/ geen activering of doorstroming	Weinig/ geen doorstroming, wel effect
Emancipatie	Veel effect	Weinig effect	Weinig effect	Veel effect

In het schema is gekeken naar de hoofdpunten per pijler en beleidsterrein, en daar een korte waardering aangegeven. Bij de pijler zelforganisatie en zelfbestuur is er gekeken of de vrouwen het zelf doen, en dat is bij alle Okc's het geval.

Dat geldt ook voor de tweede pijler, want alle gastvrouwen hebben een ID-baan en worden dus betaald.

Bij de pijler open aanbod valt op dat bij De Paraplu de mensen de inspraak onvoldoende vinden, terwijl bij Mengelmoes veel van de activiteiten vol zitten.

Bij alle Okc's is het mogelijk om kinderen mee te nemen, maar bij Sam Sam en Mengelmoes is de ruimte daarvoor niet ideaal. Bij Sam Sam is het te klein, terwijl het bij Mengelmoes ook als kantoor wordt gebruikt.

Over de opvoedingsondersteuning is gekeken wat de mensen er daadwerkelijk van geleerd hebben. Vrijwel alle Okc's doen redelijk veel aan activiteiten hieromtrent, maar toch hebben er veel mensen het idee dat ze er niet veel van hebben opgestoken. Okc Mamma Mia is hierop een positieve uitzondering.

Op het gebied van het Multicultureel beleid kan worden gezegd dat er bij elk Okc een groot aantal autochtonen en allochtonen naar de activiteiten komt. Ook hebben beide groepen het idee dat zij meer met elkaar omgaan en zich meer thuis voelen in de wijk. Bij het Okc Mengelmoes is er echter minder sprake van een multicultureel aspect, en heeft daardoor minder effect.

Op het gebied van arbeid kan worden gezegd dat er weinig gastvrouwen direct doorstromen naar een reguliere baan, en weinig deelneemsters direct worden gestimuleerd tot het zoeken van een baan. Wel worden er mensen actiever en zijn soms van plan een cursus of een studie te gaan volgen.

Ten slotte op het gebied van emancipatie kan worden gezegd dat er bij de meeste Okc's veel nieuwe vrouwen komen. Bij Okc Mengelmoes blijven (vooral in de creatieve groepen) dezelfde vrouwen naar het Okc komen. Daardoor is er op dat gebied wat minder sprake van effect op het gebied van emancipatie.

3.5.3 *Aanbevelingen*

3.5.3.1 *Aanbevelingen ten opzichte van het gemeentebeleid.*

Opvoedingsondersteuning

Er is bij de Okc's vooral sprake van 'informele' opvoedingsondersteuning, d.w.z. door contacten tussen moeders gedurende de activiteiten. Om meer effect te bereiken zou een concreter aanbod gericht op opvoedingsondersteuning aangeboden moeten worden, liefst met beproefde methodieken die landelijk geëvalueerd zijn. Ook kan hierbij worden samengewerkt met instanties als KION (peuterspeelzalen), GGD (consultatiebureaus), bureau Jeugdzorg etc. Dit zou onderdeel moeten zijn van de gemeentelijke subsidieafspraken met de Okc's.

Multicultureel beleid

Bij de meeste Okc's zijn er veel activiteiten met allochtonen en autochtonen, maar bij het Okc Mengelmoes zou er meer aandacht mogen worden besteed aan gezamenlijke activiteiten van allochtonen en autochtonen. Aangezien de locatie van Mengelmoes misschien niet ideaal is voor het binnen halen van allochtone vrouwen, kan worden overwogen het Okc te verplaatsen naar een andere locatie, of er zou op een andere manier wat meer aandacht moeten worden besteed aan de toegankelijkheid voor de allochtone vrouwen. Het verdient aanbeveling in de subsidieafspraken met de gemeente hiervoor concreet meetbare resultaatverwachtingen te formuleren.

Arbeid

Bij de meeste Okc's zijn de gastvrouwen nog niet zo lang in dienst en er kan ook niet worden verwacht dat zij meteen doorstromen naar een reguliere baan. Toch zijn er

enkele gastvrouwen, die langer in dienst zijn, die niet geneigd zijn door te stromen naar een reguliere baan. Het is daarom aan te raden meer aandacht te besteden aan het vergroten van de uitstroom naar regulier werk. Om meer effect onder de deelnemers en vrijwilligsters te bereiken verdient het aanbeveling in de subsidieafspraken concrete resultaatverwachtingen te formuleren die dit meetbaar maken.

Emancipatie

De Okc's weten veel, vaak verschillende, vrouwen te bereiken. Bij Okc Mengelmoes zijn het veelal dezelfde en zouden zich misschien wat meer mogen richten op het binnenhalen van nieuwe deelnemers bij de creatieve groepen. Het verdient aanbeveling in de subsidieafspraken concrete resultaatverwachtingen te formuleren die dit meetbaar maken.

3.5.3.2 Aanbevelingen ten opzichte van de doelgroep

Vaders in het Okc

Er zijn nauwelijks of geen vaders betrokken bij de activiteiten van de Okc's in Nijmegen. Er zouden meer activiteiten moeten worden aangeboden die voor zowel vaders als moeders aantrekkelijk zijn om te bezoeken.

Opleidingsniveau

Het opleidingsniveau van de deelnemers ligt gemiddeld hoger dan het gemiddelde opleidingsniveau in de wijk. Dit betekent dat er meer aandacht zou moeten worden besteed aan het bereiken van de lager opgeleide groepen in de wijk. Dit zou onderdeel moeten zijn van de subsidieafspraken tussen gemeente en de Okc's.

3.5.3.3 Overige aanbevelingen

Administratie

Het zou voor toekomstige evaluaties van de Ouderkindcentra gemakkelijk zijn wanneer er per Okc een standaard administratie zou worden bijgehouden over de bezoekers per activiteit, met daarbij aandacht voor het aantal allochtonen die er aan deelnemen.

Accommodaties

Bij een tweetal Okc's is de ruimte van de kinderopvang niet ideaal. Er zou bij Sam Sam gekeken kunnen worden of opvang in een grotere ruimte mogelijk is. Bij het Okc Mengelmoes zou het een verbetering betekenen wanneer zij de beschikking zouden krijgen over een aparte ruimte voor kinderopvang.

Toekomstig onderzoek

Om de effectiviteit te meten over een langere periode, zou kunnen worden overwogen om periodiek (eens in de 3 a 4 jaar) onderzoek te doen naar de verschillende Okc's. Dan ontstaat er een vollediger beeld van de Ouderkindcentra in Nijmegen en het bereik en effect ervan. Aanbevolen wordt dit onderzoek in het jaar 2005 te herhalen.